



Урачы засперагаюць — калі на абовух вачах ёсць выражаная катаракта, не трэба чакаць, пакуль яна высее, трэба аперавацца. Аб іншых праблемах вачэй — прамая лінія «Звязда» з прафесарам Мікалаем Пазняком.



У перыяд сезоннага пад'ёму захваральнасці на ВРЗ і грып Міністэрства аховы здароўя вырашыла нагадаць урачам, фармацэўтычным работнікам і пацыентам асаблівасці водпуску некаторых лекавых сродкаў.



Чэрыкаў і Мілан можа яднаць... вышыўка. Моднае адзенне ад знакамітага бранда сёння стракаецца вышываннем, узору якога можа прадэманстраваць і майстрыха з Чэрыкаўскага раёна на ўсходзе Беларусі.



Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

## КОЛЬКАСЦЬ СУПРАЦОЎНІКАЎ І СТРУКТУРУ СЛЕДЧАГА КАМІТЭТА ПЛАНУЕЦА АПТЫМІЗАВАЦЬ

Пытанні аптымізацыі работы Следчага камітэта абмяркоўваліся падчас работнай сустрэчы Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі са старшынёй СК Валянцінай Шаевым. На сустрэчы таксама прысутнічалі дзяржаўны сакратар Савета Бяспекі Леанід Мальчыў, старшыня КДБ Валерый Вакульчык і генеральны пракурор Аляксандр Канюк, паведамлілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

«Першыя месяцы работы Следчага камітэта паказалі неабходнасць карэкцыйнай колькасці і структуры гэтага камітэта», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. Як станючы момант Прэзідэнт адзначыў, што ў гэтым выпадку размова ідзе аб некаторым скарачэнні раней вызначанай колькасці супрацоўнікаў ведамства.

«Што датычыцца структуры, то гэта рабочы момант, і мы дамаляліся з вамі, што ў гэтым складзе прапанаваную новую структуру Следчага камітэта, калі мы з гэтым згадзімся і ў гэтым ёсць неабходнасць, прыем у бліжэйшы час», — заявіў кіраўнік дзяржавы.

«Гэта правільна, што не сталі чакаць. Калі бачыце дзесьці нейкі вузкі месцы, недахопы, то іх трэба свечасова выпраўляць», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт асабліва падкрэсліў, што сродкі, вызваленыя ў выніку аптымізацыі колькасці і структуры, павінны заставацца ў парадажэнні ведамства: «КДБ гэта, пракуратура, Следчы камітэт або міліцыя, грошы павінны застацца на развіццё гэтай структуры і для павышэння грашовага забеспячэння супрацоўнікаў». Аляксандр Лукашэнка даручыў Леаніду Мальчыву ўзяць гэта пытанне на кантроль.

Кіраўніку дзяржавы было далажана аб асноўных напрамках прапанаванай аптымізацыі. У тым ліку абмяркоўваліся пытанні аб стварэнні мікраённых аддзелаў Следчага камітэта, больш кампактных структур падраздзяленняў з забеспячэннем у той жа час задач па якасным і аб'ектыўным расследаванні крымінальных спраў.

## АБ'ЁМЫ БУДАЎНІЦТВА ЖЫЛЛЯ З ДЗЯРЖПАДТРЫМКАЙ БУДУЦЬ ПАВЯЛІЧАНЫ

Аб гэтым заявіў 20 лістапада на пасяджэнні Прэзідыума Саўміна прэм'ер-міністр Міхаіл Мясніковіч, перадае БЕЛТА.

У бягучым годзе ў Беларусі плануецца ўвесці ў эксплуатацыю як мінімум 4,2 млн. кв.м жылля, у наступным — 6,5 млн. кв.м. «У 2013 годзе, нягледзячы на ўсе складанасці, аб'ектыўныя цяжкасці, мы крыху больш будзем будаваць жылля з дзяржпадтрымкай, чым у бягучым годзе, — заявіў Міхаіл Мясніковіч. — У два разы будучы павялічаны аб'ёмы будаўніцтва сацыяльнага жылля, у тры разы — жылля для шматдзетных сем'яў». Для грамадзян, якія працягла час пражываюць у інтэрнатах, аб'ёмы жыллёвага будаўніцтва ў наступным годзе вырастуць у два разы ў параўнанні з бягучым годам. Акрамя таго, у 2,2 раза будучы павялічаны аб'ёмы будаўніцтва арэнднага жылля.

Галоўная мэта, якую ставіць перад сабой урад, выконваючы даручэнні кіраўніка дзяржавы, — гэта стварэнне неабходных умоў для забеспячэння жыллем найменш абароненых грамадзян, людзей, якія сапраўды маюць патрэбу ў падтрымцы дзяржавы», — падкрэсліў прэм'ер-міністр. Разам з гэтым увага будзе ўдзелена і тым катэгорыям грамадзян, якія будучы будаваць жыллё за свае сродкі і крыттычныя рэсурсы па камерцыйных стаўках або з дзяржпадтрымкай. «Для гэтага павялічваем у 2,5 раза бюджэтныя асігнаванні на будаўніцтва інфраструктуры да гэтага жылля — дарог, водаправодна-каналізацыйных сістэм, электразабеспячэння і г.д.», — заявіў кіраўнік урада.

Міхаіл Мясніковіч падкрэсліў неабходнасць навядзення парадку з чаргой маючых патрэбу ў паліпашанні жыллёвых умоў, каб не было так, што некаторыя грамадзяне, якія прэтэндуюць на будаўніцтва жылля з дзяржпадтрымкай, не маюць на гэта адпаведных правоў. У якасці прыкладу прэм'ер-міністр прывёў выпадак, калі жыхарка Гродна за 6 гадоў пабудавала 3 кватэры з дзяржпадтрымкай. А тым, хто сапраўды ў ёй мае патрэбу, вымушаны чакаць.

Гэтымі днямі ва ўрадзе прайшла нарада, дзе быў разгледжаны ход выканання на месцах даручэнняў Прэзідэнта і урада па зверцы чаргі маючых патрэбу ў паліпашанні жыллёвых умоў грамадзян. Самая вялікая колькасць грамадзян у гэтай чарзе адзначана ў Брэсцкай вобласці. Пасля звары чарга зменшылася на 6 тыс. чалавек. У Гомельскай вобласці са спіса маючых патрэбу ў паліпашанні жыллёвых умоў выключана 11 тыс. чалавек, у Гродзенскай — 16,5 тыс., у Магілёўскай вобласці — каля 2 тыс. чалавек.

Міхаіл Мясніковіч адзначыў, што пытанне аб звары чаргі маючых патрэбу ў паліпашанні жыллёвых умоў грамадзян знаходзіцца на пастаянным кантролі ва ўрадзе.

## ЮНАЦТВА. ІНТЭЛЕКТ. БУДУЧЫНЯ



Рэспубліканскі тыдзень тэхнічнай творчасці праходзіць гэтымі днямі ў Рэспубліканскім цэнтры тэхнічнай творчасці ў Мінску.

### ЦЫТАТА ДНЯ



Фёдар БАЛЕЙКА, начальнік УУС Магілёўскага аблвыканкама:

«Афіцёрскі сход — яшчэ адзін вельмі сур'ёзны інструмент, з дапамогай якога можна будзе згуртаваць міліцыйскія калектывы, падняць прэстыж службы ў органах унутраных спраў і маральны дух міліцыянераў. Мы маем намер збіраць афіцэраў па меры неабходнасці, у тым ліку для ўшанавання вятэранаў, прысваення спецыяльных званняў і ўзнагароджвання, а таксама для правядзення сямейных урачыстасцяў, удзелу ў спартыўных і іншых мерапрыемствах. У рабоце афіцэрскага сходу будзе ўдзельнічаць і такая форма, як суд афіцэрскага гонару».

### НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+6°
Віцебск	+5°
Гомель	+4°
Гродна	+5°
Магілёў	+5°
Мінск	+4°

Курсы замежных валют, устаноўлены НБ РБ з 21.11.2012 г.

Долар ЗША	8540,00 ▲
Еўра	10930,00 ▲
Рас. руб.	271,50 ▲
Укр. грыўня	1044,52 ▲

### ■ Нацыянальная тэатральная прэмія

## ПРА ЛЯЛЕК І ЛЮДЗЕЙ

### Хто правіць балю у беларускім тэатры?

Не, доўга гадаць сёлета не трэба было, хто атрымае Нацыянальную тэатральную прэмію. Хто сочыць за жыццём беларускага тэатра, таксама я за жыццём і яго ўвасабленнем у тэатры, той разумее: лялькі і тыя, хто імі кіруе, увасабляюць яго зараз. Прынамсі, на бліжэйшы год, паводле журы, якое ўпадабала «Пікавую даму». Няма чаго дзівіцца: з аднаго боку, гэта глыбокая старажытная традыцыя (ад беларускага батлейкі), а з другога боку, у тэатры, як у жыцці, галоўны той, хто стаіць за марыянеткамі, і яму ўжо неабавязкова хавацца. Канцэпцыя, паводле якой лялькавода не павінна быць бачна, састарэла. Лялькавод можа быць самастойным гульцом, выконваць пэўную ролю, якая прыводзіць да рэальных вынікаў. Чалавек можа быць як лялька, а падпарадкаваная марыянетка прамаўляе, як чалавек. Тэатр лялек у Беларусі — гэта больш, чым проста тэатр, гэта амаль філасофія, згодна з якой можна разважаць пра самастойнасць і несамастойнасць персанажу на сцэне і наогул у прасторы, пра падпарадкаванасць марыянетак жывым людзям і наадварот, пра залежнасць усіх ад думкі кагосьці самага галоўнага — рэжысёра. Пацвярджэнне — вынікі Нацыянальнай тэатральнай прэміі.

Паглядзеўшы ўсе спектаклі, трэба было толькі дачакацца, калі ўсе здагядкі глядачоў журы замацуе афіцыйна. Не трэба было раскідваць карты, каб вырашыць, на што паставіць. Старая графіня ведала сакрэт трох картаў: тройка, сямёрка, туз... Можна паўтараць пра сябе, можна трыццаць гэтым сакратам. Але лепш — раскласці свае эмоцыі так, што іншым становіцца відэаочна: сакрэт не ў саміх картах, а ў тым, як імі адэкватна і крэатыўна распараджацца на карысць сабе і іншым.

**ТРОЙКА.** Гэты сакрэт спасціг рэжысёр Алег Жугжда з Гродзенскага абласнога тэатра лялек, які паставіў спектакль «Пікавая дама». Лепшы спектакль Беларусі, на думку журы. І яшчэ яго перамога ў такіх намінацыях, як «Лепшы спектакль тэатра лялек» і «Найлепшая рэжысёрская праца». Выдатная рэжысёрская тройка намінацый. І сапраўды, нейкае чараўніцтва!..

Гульні пачалася яшчэ да спектаклю — у фая. Журы і глядзчы, якія прыйшлі паглядзець спектакль «Пікавая дама» ў рамках тэатральнага тыдня, былі заінтрыгаваныя: вельмі малады чалавек распавёў правільны картачнай гульні, паведаміў, як трэба рабіць стайкі, як можна іх павялічваць.



Рэжысёр Алег Жугжда.



### ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

#### У ПОЛЬШЧЫ РЫХТАВАЛІ ТЭРАКТ СУПРАЦЬ ПРЭЗІДЭНТА

У Польшчы затрыманы 45-гадовы нацыяналіст, якога абвінавачваюць у падрыхтоўцы будынога тэракта супраць прэзідэнта і прэм'ер-міністра рэспублікі. Падараваны, навуковы супрацоўнік Агранскага ўніверсітэта ў Кракаве, меў доступ да кампанентаў выбуховіх. Следчы сабраў у яго трычлі і іншыя выбуховыя рэчывы, дзатанатары, сатывыя тэлефоны, дрот, пульты дыстанцыйнага кіравання, інструкцыі для вырабу бомбаў, зброю і больш за тысячы боепрыпасы. Таксама былі знайзеныя польскія і замежныя аўтаматычныя рэгістрацыйныя нумары, маскі, куленепрабівальныя камізэлькі, снайперская маскіраваная вопратка. Затрыманы спачатку адмаўляўся прызнаваць сваю вину, аднак перадумаў і пачаў даваць паказанні. Ён не належыць да якога-небудзь палітычнага аб'яднання і дзейнічаў з нацыяналістычных, ксенофобскіх, антыдзяржаўных і антысемеіцкіх матываў.

#### У ІСПАНІІ ЗА ДОМ ДАДУЦЬ ПАСВЕДЧАННЕ НА ПРАВА ЖЫХАРСТВА

Іспанія плануе прапаноўваць права на жыхарства замежнікам, якія купляюць дамы па цене больш за 160 тысяч еўра. Паводле слоў уладаў, гэта дазволіць палепшыць сітуацыю на рынку нерухомасці і прадаць сотні тысяч дамоў, якія зараз чакаюць гаспадароў. Паводле афіцыйных звестак, у Іспаніі каля 700 тысяч непрададзеных дамоў. Гэта стала вынікам буму на рынку нерухомасці, які спыніўся ў 2008 годзе. Трэснуты пухір нерухомасці нанёс сур'ёзны удар па будаўнічым сектары, які быў адным з рухавікоў для росту эканомікі і прывёў да вялікага аб'ёму «дрэнных» дамоў у банкі краіны. Тэрмін пасведчання на права жыхарства для пакупнікоў жылля нерухомасці дзейнічае на працягу доўгага часу, але ўсё ж абмежаваны. Таксама не плануецца выдаваць пакупніку нерухомасці дазвол на працу ў Іспаніі.

#### ПАМЁР БАРЫС СТРУГАЦКІ

У Расіі ва ўзросце 79 гадоў памёр расійскі пісьменнік Барыс Стругацкі. Прычынай смерці стала хвароба сэрца. Барыс Стругацкі быў адным з самых вядомых савецкіх і расійскіх пісьменнікаў-фантастаў XX стагоддзя. У саўтарстве з братам Аркадзем ён напісаў каля 30 раманаў і апавесцяў, у тым ліку культывавыя «Панядзелак пачынаецца ў суботу», «Дзяжка быць богам» і «Пікнік на абочыне». Творы Стругацкіх неаднаразова былі экранізаваны. Найбольш вядомы фільм — «Сталкер», зняты Андрэем Таркоўскім паводле «Пікніка на абочыне» ў 1979 годзе.

### ПАДРАБЯЗНАСЦІ

#### ГАЗРОЎКА — НЕБЯСПЕКА ДЛЯ МУЖЧЫН

Празмернае ўжыванне газаваных напоў вядзе не толькі да запішняга вагі, але і да астэаартрозу каленага сустава. Ад гэтага захворвання апорна-рухальнай сістэмы пакутуюць 6 млн пажылых людзей у Вялікабрытаніі. Высока супрацоўніка балёнцы Брыгем у Бостане заснаваная на аналізе даных 2149 пацыентаў, якім дыягнаставалі астэаартроз каленага сустава па выніках рэнтгенаўскага здымка.

У пачатку даследавання эксперты з дапамогай анкеты вывучылі частату ўжывання салодкіх газаваных напоў хворымі. Далей яны аналізавалі іх стан здароўя праз 12, 24, 36 і 48 месяцаў. Вымераўшы паказчыкі, спецыялісты заявілі, што ў мужчын, якія злоўжываюць газроўкай, адзначалася прагрэсаванне астэаартрозу. Пашкоджаныя прамежак у каленным суставе павялічыліся ў сярэднім на 0,59 міліметра ў пацыентаў, якія выпівалі пяць і больш порцый салодкіх газаваных напоў штотыдзень.

### КОРАТКА

Новыя дарожныя знакі з інфармацыяй аб аварыйнасці сталі ўсталявацца на дарогах Беларусі. Знакі жоўтага колеру змяшчаюць інфармацыю аб колькасці і характары ДТЗ на канкрэтных участках трасы і павінны папярэджаць удзельнікоў дарожнага руху аб магчым небяспецы.

У Беларусі колькасць беспрацоўных, зарэгістраваных у органах па працы, заняцасці і сацыяльнай абароне, на канец кастрычніка бягучага года склала 26,5 тыс. чалавек. Гэта на 10,4 працэнта менш, чым на канец кастрычніка 2011 года і на 1,1 працэнта больш, чым на канец верасня 2012 года.

Першы ў Беларусі аграрыстычны курорт можа з'явіцца ў Валожынскім раёне. Менавіта там дасягнулі вялікіх поспехаў уладальнікі сельскіх сядзіб, дзе ўжо створаны аграрыстычны кластар, адкрыты турыстычны інфармацыйны цэнтр і распрацаваны маршрут «Валожынскія гасцінцы».

## ЯКІМ КНІГАМ ВЫ АДДАЯЦЕ ПЕРАВАГУ — ПАПЯРОВЫМ ЦІ ЭЛЕКТРОННЫМ?



#### Сяргей КЛЕБЧА, майстар дэфектаскопна-пучевымяральнай станцыі КУП «Мінскі метрапалітэн»:

— Даводзіцца чытаць і друкаваныя, і электронныя тэксты. Але да папяровых кніг стаўлюся больш прыхільна. Калі чытаю з манітора, то хутка стамляюцца вочы. Ды і на канале з ім зручна не размесяцца. А калі бяру ў рукі электронную кнігу, то не хапае шаласцення ад перагортвання старонак. Пакідаючы закладку ў пачатку трыцінай кнігі, думаю: хутчэй бы дайсці да сярэдзіны. А у рыдэры на экране з'яўляюцца літары, і для мяне на гэтым усё заканчваецца. Ды і дзяцінствам неяк аддае ад друкаваных кніг.



#### Фёдар ДРАБЕНЯ, дацэнт кафедры замежнай журналістыкі і літаратуры Інстытута журналістыкі БДУ:

— Я за друкаваныя кнігі мяне, апрача зместу, прываблівае пах бумажнага, друкарскай фарбы. Своеасаблівы шарм надае перагортванне старонак. А электронная кніга ўсяго гэтага харавата апыраць пазабула. Хіба што ў інтэрнэце знайсці неабходны тэкст часам занадта цяжка. Аднак я яго, па магчымасці, з манітора не чытаю, а стараюся раздрукаваць. Праўда, у апошні час усё больш з'яўляецца спецыялізаваных электронных «чыталак». Але для мяне тут толькі адно адрозненне: не так стамляюцца вочы.



#### Уладзіслаў СПЕЦЫЯН, студэнт БНТУ:

— У друкаваных кнігах мяне, апрача зместу, прываблівае пах бумажнага, друкарскай фарбы. Своеасаблівы шарм надае перагортванне старонак. А электронная кніга ўсяго гэтага харавата апыраць пазабула. Хіба што ў інтэрнэце знайсці неабходны тэкст часам занадта цяжка. Аднак я яго, па магчымасці, з манітора не чытаю, а стараюся раздрукаваць. Праўда, у апошні час усё больш з'яўляецца спецыялізаваных электронных «чыталак». Але для мяне тут толькі адно адрозненне: не так стамляюцца вочы.

Падрыхтаваў Валер'ян ШКЛЕННІК.

ПАДЗЯКА ПРЭЗІДЭНТА БЕЛАРУСІ АБ'ЯЎЛЕНА КАЛІЕКТЫВУ ВАЕННАЙ АКАДЭМІІ ГЕНШТАБА УЗБРОЕННЫХ СІЛ РАСІІ

За вялікі ўклад у падрыхтоўку ваенных і навуковых кадраў для Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, ваенна-навуковае супрацоўніцтва Беларусі і Расіі ў сувязі са 180-годдзем з дня заснавання Падзяка Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь аб'яўлена калектыву федэральнай дзяржаўнай казёнай ваеннай адукацыйнай установы вышэйшай прафесійнай адукацыі «Ваенная акадэмія Генеральнага штаба Узброеных Сіл Расійскай Федэрацыі». Аднапаводна распараджэнне падпісаў кіраўнік беларускай дзяржавы Аляксандр Лукашэнка, паведамлілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

У КРАІНЕ БУДЗЕ СПРОШЧАНЫ МЕХАНІЗМ КРЭДЫТАВАННЯ СУБ'ЕКТАЎ АГРАТУРЫЗМУ

У Беларусі плануецца спрасціць механізм Kredyтавання суб'ектаў агратурызму, паведаміў дырэктар дэпартаменту па турызме Міністэрства спорту і турызму Вадзім Кармазін, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Зараз Міністэрства спорту і турызму рыхтуе зварот у Савет Міністраў з прапановай дазволіць Беларапрамбанку выдзяляць Kredyты суб'ектам агратурызму па спрошчанай схеме. Акрамя таго, будзе прапанавана павялічыць максімальны аб'ём Kredyтных рэсурсаў, якія могуць быць выдзелены на развіццё сельскага турызму. У прыватнасці, гэта актуальна для буйных агратурыстычных комплексаў, будаўніцтва і развіццё якіх патрабуе сур'ёзных фінансавых укладанняў.

Пакуль праграма Беларапрамбанка па Kredyтаванні суб'ектаў агратурызму працуе не ў поўную меру. Так, калі ў 2008 годзе былі выдзелены 193 Kredyты суб'ектам агратурызму, то ў 2011 м.— толькі 32. Сёлета ж банк і суму выдаў толькі 18 Kredyтаў на развіццё сельскага турызму.

Уладальнік сельскай сядзібы «Зарачаны» Андрэй Ніжнік адзначае, што некаторыя суб'екты агратурызму на працягу 6 гадоў не могуць атрымаць Kredyт. «Столькі часу патрацілі на афармленне дакументаў і ў выніку нічога не атрымалі», — дадаў ён.

Складанасці з атрыманнем Kredyтаў на развіццё сельскага турызму звязаны з узмоцненнем патрабаванняў да іх атрымальнікаў. Заяўніку сёння неабходна паказаць бягучы даход, а не даходы будучых перыядаў, як гэта было раней. «У выніку, каб атрымаць Kredyт на Br200 млн. рублёў, заяўнік павінен зарабляць у месяц Br10, 5 млн. рублёў, што для сельскай мясцовасці не заўсёды рэальна», — падкрэсліў Вадзім Кармазін.

ПАД ШЫЛЬДАЙ «АКЦЫЯ» — ДРЭННЫЯ ПРАДУКТЫ

Падчас праверак Камітэта дзяржкантролю Віцебскай вобласці з прыцягненнем спецыялістаў мікраэканамікі камітэтаў былі выяўлены выпадкі рэалізацыі тавараў са скончаным тэрмінам прыдатнасці пад шылдай «Акцыя».

У краме ў вёсцы Бароўка Лепельскага раёна, якая належыць філіялу «Ваенсэрвіс» гандлёва-вытворчага ўпраўлення пры Міністэрстве абароны, пад шылдай «Акцыя» знаходзілася каля 90 упаковок мармеладу ў асартыменте са скончаным на 76 дзён тэрмінам прыдатнасці. Агульная вага гэтага «ўжо не мармеладу» — 30,5 кг. І на яго продажы ў краме маглі зарабіць больш за 815 тысяч рублёў. Рэвізорамі таксама было ўстаноўлена, што ў мэтах паскарэння рэалізацыі прадукцыі ААТ «Чырвоны Мазыранін» загадам па падпрыемстве гандлёва надбавка на мармелад зніжана з 30 да 20%.

У складанні памішканні крамы сумесна з дабрачынскай харчовай прадукцыяй захоўвалася яшчэ 27 кілаграмаў такога мармеладу. Кантралёры канстатавалі, што ў названай краме прадаецца каля 50 найменняў пратэрмінаваных харчовых тавараў на суму 3,7 млн рублёў. Сярод іншага, што ўжо фактычна есці нельга, — 16 найменняў каўбасных вырабаў і вяндліны, а таксама маргарын, хлеббабулчаныя і кандытарскія вырабы, салаты, прыправы... Ва ўсіх больш трыццаці правяранных гандлёвых аб'ектах Віцебскай вобласці былі устаноўлены парашэнні заканадаўства. У гандлёвых аб'ектах Лёзненскай хлебнай базы былі выяўлены выпадкі парушэння санітарных нормаў і правіл пры захоўванні і рэалізацыі тавараў. Напрыклад, у краме «Хлебсэрвіс-5» прадавалася пяць найменняў харчовых тавараў (у прыватнасці, смятана і парашок гарчыцы) са скончанымі (ад дня да двух месяцаў) тэрмінамі прыдатнасці. Шэраг та-

СПАРТЫЎНЫЯ ПАШПАРТЫ — ГЭТА НЕ РАСКОША

У хуткім часе яны павінны з'явіцца ў нашай краіне

ТАКУЮ думку выказаў на прэс-канферэнцыі, прымеркаванай да Дня юрыста, старшыня Вышэйшага Гаспадарчага Суда і Беларускага рэспубліканскага саюза юрыстаў Віктар КАМЯНКОЎ.

Віктар Камянку паведаміў, што цяпер рыхтуецца праект Спартыўнага кодэкса Беларусі. Ён ужо гатовы на дзве траціны і прапануе, у прыватнасці, увесці спартыўны пашпарт.

— Ва ўзросце 14-15 гадоў спартсмен пераходзіць на прафесійную аснову, — адзначаў Віктар Камянку. — На яго глядзяць з суседніх дзяржаў. Калі б любімо з нас, я маю на ўвазе нас як бацькоў, прапанавалі б аддаць сына або дачку ў Маскву, пры гэтым гарантавалі наступленне ў добрую ВНУ, добрую штомесячную суму... Маўляў, вось ён будзе ў нас спартсменам. І што? Забіраюць і вязуць. Менавіта для такіх выпадкаў, калі маладога перспектыўнага спартсмена «забіраюць» у іншую краіну, у суветнай практыцы існуе працэдура выдачы спартыўнага пашпарта. Выдача апошняга прадугледжвае, як правіла, поўную выплату для першага трэнера, школы, якая выхавала спартсмена, а таксама для адпаведнай спартыўнай федэрацыі. Аналагічны механізм трансферу прапануецца увесці і ў Беларусі.

Паводле слоў Віктара Камянку, сучасны механізм прававога рэгулявання спорту ў Беларусі не адпавядае рэаліям. — Прафесійны спорт у дзейным законе аб фізкультуры і спорце, які неўзабаве адзначыць 20-гадовы юбілей, узгадваецца толькі ў выглядзе аднаго артыкула, — прывёў прыклад старшыня Саюза юрыстаў. — Хоць мы ўсё даўно ведаем, яшчэ з часоў Савецкага Саюза, што прафесійны спорт існуе, і трэба жыць у гэтым спорце зусім па іншых правілах. У законе нічога не гаворыцца і пра спартыўны трансфер (пераход прафесійных спартсменаў з аднаго спартыўнага клуба ў іншы), пра які ўжо казаў, а гэта ж сфера, звязаная з вялізнымі грашымі. Усё гэта прапануецца ўрэгуляваць Спартыўным кодэксам. Таксама праект дакумента прапануе рэгуляваць такія блокі, як школыны, студэнцкі, аматарскі і прафесійны спорт.

Віктар Камянку адзначыў, што менавіта Саюз юрыстаў першым выступіў з ініцыятывай аб развіцці ў краіне спартыўнага права. І ўжо сёння ёсць пэўны дасягненні. У прыватнасці, з'яўленне ў Беларусі першага спартыўнага трацейскага суда.

— У беларускіх ВНУ ўжо пачалі рыхтаваць юрыстаў у галіне спартыўнага права. Нам патрэбны спецыялісты ў гэтай сферы не толькі для таго, каб абараняць беларускіх спартсменаў на міжнародным узроўні, але і для вырашэння пытанняў у нацыянальным спорце, — падкрэсліў старшыня Вышэйшага Гаспадарчага Суда Беларусі. — Юрыдычная дапамога ў галіне спорту неабходна і ўнутры краіны. Мы далі айчынным трэнерам і спартсменам магчымасць у выпадку неабходнасці цывільзаваана вырашаць спрэчкі.

— Будучы запатрабаваны ў грамадстве, несумненна, сямейныя трацейскія суды. Гэта звязана, у першую чаргу, з вялікай колькасцю разводаў. З практыкі гаспадарчых судоў вядома, што сабры, якія стварылі калісьці фірму, могуць потым пры падзеле грошаў стаць кроўнымі ворагамі. Тое ж самае часам адбываецца і з сям'ёй. Спачатку заляцанні, вялікія пацуды, а потым людзі дзеляць паміж сабой каструлі ў фіранкі. Такія сітуацыі ў будучыні, магчыма, дапамогуць вырашыць кваліфікаваныя медыятары. Хачу адзначыць, што ў нас ужо з'явіліся першыя парасткі ў гэтым кірунку. Пачалася спецыялізацыя сярод медыятараў у гэтых (сямейных. — Аўт.) адносінах.

Таксама, на думку Віктара Камянку, не менш актуальнае і стварэнне трацейскіх судоў па працоўных і фінансавых спрэчках.

Актыўна садзейнічае Саюз юрыстаў таксама і папулярныя ацэны алтэрнатыўных шляхоў вырашэння спрэчак. У Беларусі створана ўжо больш як 17 трацейскіх судоў.

— Пакуль што ў нас маецца

Надзея ДРЫЛА.

НАВІНЫ

Супрацоўнік МНС высвятляюць прычыну пажару на агракамбінаце «Дзяржынскі», у выніку якога загінулі 40 тысяч курантаў.



Паведамленне аб пажары ў будынку птушніка ў вёсцы Багрыцкаўшчына Дзяржынскага раёна паступіла ў выратавальную службу 19 лістапада ў 22.35. У момант загарання непадалёку знаходзіліся дзюжурны электрык і дзве птушніцы. Пацуды сігналізацыі, работнікі птушкафабрыкі кінуліся да птушніка, аднак зайцы ўсярэдзіну ўжо не змаглі з-за моцнага задымлення і языку польмя. Электрык пры спробе трапіць унутр атрымаў вострае атручэнне чадным газам. Вартаўнік у гэты момант тэлефанаваў у падраздзяленне МНС. Выратавальнікі, якія прыбылі на месца здарэння, ліквідавалі агонь за 40 хвілін.

У выніку пажару агнём часткова быў знішчаны ўцяпляльнік на сценах бройнернага цэха, пашкоджана газавая абсталяванне, але, самае галоўнае, загінулі сутачныя куранты — 40 тысяч птушак. Як паведамляюць спецыялісты Мінскага абласнога ўпраўлення МНС, прычыны пажару высвятляюцца...

Надзея НІКАЛАЕВА.

ФАКТЫ

Сёння ў Віцебску ўпершыню можна будзе пацуду скрыпку славуэта Італьянскага майстра Антонія Страдывары.

Гучанне яго скрыпкі спраўды зачароўвае. Сакрат яго інструментаў застаецца нераздадзеным да гэтага часу. Яшчэ пры жыцці майстра казалі, што ён будыў душу д'ябу, што дрэва, з якога зроблены некалькі самых вядомых скрыпак, — гэта абломкі Ноевага каўчэга. Існуе меркаванне, што скрыпкі Страдывары таму такія добрыя, што інструмент пачынае гуцаць па-сапраўднаму добра толькі праз дзвесце-трыста гадоў.

Канцэрт камернай музыкі з удзелам скрыпача Гаіка Казазяна, саліста Маскоўскай філармоніі, лаўрэата міжнародных конкурсаў, адбудзецца вечарам у Віцебскай абласной філармоніі. У праграме прагучаць лепшыя творы кампазітараў XIX стагоддзя. Партыя фартэпіяна: лаўрэат міжнародных конкурсаў Андрэй Шыбіко. Гаік Казазян музыкант, які з нязменным поспехам выступае не толькі ў Расіі, краінах СНД, але і ў краінах далёкага замежжа. Выступаў з сімфанічнымі і камернымі аркестрамі, такімі як Расійскі нацыянальны, Шатландскі каралеўскі, Пражскі філарманічны, Ірландскі нацыянальны, Мюнхенскі камерны аркестр і іншыя.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ФАКТЫ

ВАЎКА, ЯКІ ТЭРАРЫЗАВАЎ МІНЧАН, ДАПАМАГЛІ ЗЛАВІЦЬ СПЕЦНАЗАЎЦЫ

Супрацоўнікі гэтага міліцыйнага прызначэння ГУЭС Мінгарвыканкама злавілі ваўка, які ў мінувлы выхадныя тэрарызаваў жыхароў ваеннага гарадка ва Уруччы, паведаміў БЕЛТА ў райаддзеле міліцыі Першамайскага раёна Мінска.



Дзікі звер з'яўляўся ў раёне вуліцы Панамарова з размешчанам паблізу лясога масіву. Жыхары баяліся няпростага гасця, а супрацоўнікі лесапаркавай гаспадаркі не маглі зладзіць ваўка — пры з'яўленні людзей ён уцякаў у лес.

Таму на дапамогу прыйшлі байцы 18-га ўзвода АМАП Галоўнага ўпраўлення ўнутраных спраў Мінгарвыканкама. Ім удалося падпілінаваць звера. Воўк, убацьчыны міліцыянераў, паспрабаваў схвацціць у трубе, аднак спецназаўцы, падзяляўшыся на дзве групы, засталі дрэважніку ў тулкі. Ваўку звязалі пашчу і лапы і перадалі супрацоўнікам аховы прыроды. У далейшым звера або выпустыць у лес, або перададуць у сталічны заапарк.

АБАРОНЦАМ КРЭПАСЦІ БРЭСТА І СТАЛІНГРАДА

У музеі абароны Брэсцкай крэпасці адкрылася выстава, прысвечаная салдатам і афіцэрам, якія ў 1941-м змагаліся ў крэпасці, а ў 1942-м сталі лясмерца пад Сталінградам. Такіх людзей было нямаля. Бо з тых, хто сустраў ваіну на заходніх рубяжх СССР, многія аказаліся пазней на Сталінградскім, Паўднёва-Заходнім, Данскім франтах. Канцэпцыю выставы старшы навуковы супрацоўнік музея Алена Грыцук вызначыла так: «Гэта расказ пра тых, чыя сіла духу аказалася мацнейшай за фашысцкую зброю. Воіны змаглі выстаяць у бітве на Волзе дзвесце дзён і начэй і не толькі спыніць ворага, але і адкінуць яго на сотні кіламетраў». Невялікая кампактная экспазіцыя, прэзентацыя якой адбылася, стваралася дзясцягоддзямі. Наведальнікі могуць азнаёміцца з дакументамі і асабістымі рэчамі ляц абаронцаў Брэста і Сталінграда. Выстаўлена больш за 80 экспанатаў, звыш двух дзясяткаў з іх экспануюцца ўпершыню. Тут ёсць формены камплект: кішчэць з лагомамі, фуражка, пальчаткі, ёсць пісьмы з фронту, лісткі напісаны пад Сталінградам, рэдкія фотаздымкі.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

У СТАЛІЦЫ Ў АРЭНДУ ЗДАЕЦЦА БОЛЬШ ЯК 41 ТЫСЯЧА КВАТЭР

За 10 месяцаў года агульна аб'ём падаткаў ад гаспадароў здымных кватэр у Мінску склаў 24 млрд рублёў, што на 10 млрд больш, чым за адпаведны перыяд летась. Намеснік начальніка падатковай інспекцыі па Мінску Галіна Гурыновіч адзначыла, што за гэты час пасля праверак было выяўлена больш як 650 грамадзян, якія здавалі сваё жыллё па шэрай схеме. Потым гэтыя парушальнікі заплалі ў гарадскі бюджэт 260 млн рублёў. Усёго ўласныя кватэры афіцыйна здаюць у арэнду 41 181 жыхар беларускай сталіцы.

Сяргей ПАЛІНІН.

ПАМЯТНЫЯ МАНЕТЫ «БЕЛАРУСКАЯ ЧЫГУНКА — 150 ГАДОЎ»

З 19 лістапада Нацбанк Беларусі ўводзіць у абарачэнне дзве памятныя манеты, прысвечаныя 150-годдзю Беларускай чыгункі: сярэбраную — наміналам 10 рублёў і медна-нікелевую — наміналам 1 рубель.

Манеты адкачанены на Казахстанскім манетным двары Нацыянальнага банка Рэспублікі Казахстан. Тыраж сярэбраных манет — 4000 штук, медна-нікелевых — 2000 штук. Сяргей КУРКАЧ.

«ПРАМАЯ ЛІНІЯ» ЯК ЦЫВІЛІЗАВАНА ВЫРАШАЦЬ ЖЫЛЛЁВАЕ ПЫТАННЕ? У пятніцу, 23 лістапада, рэдакцыя газеты «Звязда» сумесна з кіраўніцтвам Цэнтра гандлю нерухомасцямі «ПАКАДАН» арганізуе аэраваўчоную «прамую лінію», якая тычыцца ўсіх актуальных пытанняў жыллёвай тэматы. Калі вас хвалююць пытанні набыцця кватэр на другасным рынку жылля гарадоў Беларусі, нюансах абмену жылых памяшканняў, існуючых механізмах долевага будаўніцтва і любіва іншыя аспекты, звязаныя з купляй, будаўніцтвам і арэндай жылля — звяртайцеся. Пытанні прымаюцца на электронны адрас рэдакцыі info@zvuzda.minsk.by і па тэлефоне (017) 287 17 51. Падчас аэраваўчонай «прамой лініі» на атрымання пытанні чытачоў газеты адкажа генеральны дырэктар Цэнтра гандлю нерухомасцямі «ПАКАДАН» Павел Яўгенавіч Астапеня.

ПАТРЭБНЫ ДАДАТКОВЫЯ МЕРЫ БЯСПЕКИ ДЛЯ ПЕШАХОДАЎ

У Беларусі неабходна прыняць дадатковыя меры для забеспячэння бяспекі пешаходаў. Аб гэтым заявіў учора на пазачарговым пасяджэнні Пастаяннай камісіі па забеспячэнні бяспекі дарожнага руху пры Саўеце Міністраў віцэ-прэм'ер Анатоль Калінін, перадае БЕЛТА.

У цэлым у рэспубліцы адзначаецца зніжэнне паказчыкаў, якія характарызуюць аварыйнасць на дарогах, у параўнанні з мінулым годам, але праблема застаецца актуальнай і ў сувязі з нядарным трагічным выпадкам на тэрыторыі школы ў Фрунзенскім раёне Мінска патрабуе павышанай увагі. У гэтым годзе ў краіне адбылося 4 тыс. 150 дарожна-транспартных здарэнняў, у якіх 830 чалавек загінулі і 4,5 тыс. траўміраваны. Сярод загінулых 23 дзіцяці, 393 непаўналетнія атрымалі траўмы. «Робота па забяспячэнні ібяспечнасці ў ДТЗ праводзіцца неадкладна і не забяспечвае іх ібяспечку», — падкрэсліў Анатоль Калінін.

Ён дадаў, што гэта тэма была ў цэнтры ўвагі аналагічнага пасяджэння камісіі летам, але даручэнні ўрада не выкананы. Выяўлены грубыя парушэнні правіл дарожнага руху ў раёнах установаў адукацыі, калі вадзіцелі ігнаруюць дарожныя знакі, якія забараняюць прыпынак, стаянку, рух транспартных сродкаў. На тэрыторыі многіх школ яма агароджаў, турнікеты, шлагбаўмаў і іншых зааграджальных устройстваў, на пад'ездах да іх не абсталяваны штучныя няроўнасці. У гэтым Анатоль Калінін бачыць бяздзейнасць і халатнасць службовых асоб, ДАІ, мясцовых улад. «Трэба зрабіць вывад з нядарнага трагічнага выпадку і пазбегнуць падобнага ў далейшым», — сказаў Анатоль Калінін.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению Логойского райпо (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже Квасильно-засолочного пункта, об. пл. 294,9 кв.м., инвентарный номер 601/С-23045, расположенного по адресу: Минская область, Логойский район, г. Логойск, ул. Первомайская, 26. Начальная цена с НДС – 216 000 000 бел. руб. Площадь земельного участка – 0,1312 га (предоставлен продавцу на праве аренды по 12.10.2035. Ограничения в использовании: 0,0075 га – охранный зона ЛЭП до 1000 вольт; 0,0092 га – охранный зона газопровода). Зататок 10% от начальной цены перечисляются: резиденты РБ на р/с №3012108260016; нерезиденты РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в евро (EUR) – 3012108260032; в долларах США (USD) – 3012108260029; в российских рублях (RUB) – 3012108260045; в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015, Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации». Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 (пяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 30 (тридцати) банковских дней со дня проведения аукциона, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rf.by. Предуведущее извещение о проведении торгов опубликовано в газете «Звязда» от 16.10.2012. Аукцион состоится 30.11.2012 в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 29.11.2012 до 17.00 по указанному адресу. Тел.: (8017) 224 61 34; 500 47 12.

Извещение о созыве и проведении внеочередного Общего Собрания акционеров ОАО «Технобанк» Наименование и место нахождения Банка: Открытое акционерное общество «Технобанк», место нахождения: 220002, г. Минск, ул. Кропоткина, 44. Дата, время и место (с указанием адреса) проведения Общего Собрания акционеров: 27 ноября 2012 года с 14.00 до 15.00 по адресу: г. Минск, ул. Кропоткина, 44, ОАО «Технобанк», 2-й этаж; дата, время и место регистрации лиц, имеющих право на участие в Общем Собрании акционеров: 27 ноября 2012 года с 13.30 до 14.00 по месту проведения Общего Собрания акционеров. Повестка дня Общего Собрания акционеров: 1. Об утверждении результатов открытой подписки на простые (обыкновенные) акции ОАО «Технобанк». 2. Об утверждении Решения о выпуске простых (обыкновенных) акций ОАО «Технобанк». 3. О внесении изменений в Устав ОАО «Технобанк». 4. О выпуске ОАО «Технобанк» акций собственного выпуска по требованию акционеров ОАО «Технобанк». Оган Банка или иные лица, создающие Общее Собрание акционеров, основание его созыва: акционер ОАО «Технобанк» Курч И.А., обладающий не менее чем десятью процентами голосов от общего количества голосов акционеров Банка, основание созыва — собственная инициатива, требование указанного акционера в соответствии с частью четвертой статьи 49 Закона Республики Беларусь «О хозяйственных обществах». Порядок ознакомления лиц, имеющих право на участие в Общем Собрании, с информацией (документами), подлежащей предоставлению при дозволении к проведению этого собрания, с указанием адреса, по которому можно с ней ознакомиться: предоставление для ознакомления информации (документов), подлежащей предоставлению при подготовке к проведению собрания, осуществляется в ОАО «Технобанк» по адресу: г. Минск, ул. Кропоткина, 44, на основании письменного запроса (на имя Председателя Правления ОАО «Технобанк») лиц, имеющих право на участие в Общем Собрании акционеров (или) их уполномоченных представителей. Порядок реализации лиц, имеющих право на участие в Общем Собрании, регистрации лиц, имеющих право на участие в общем собрании: с 13.30 до 14.00 по месту проведения собрания при предъявлении документов, подтверждающих их личность (паспорт) и полномочия представителя акционеров (документ, подтверждающий полномочия руководителя юридического лица; доверенность). Иные сведения, предусмотренные уставом хозяйственного общества и (или) решением о проведении общего собрания участником хозяйственного общества: ОАО «Технобанк» выдана лицензия Национального банка Республики Беларусь на осуществление банковской деятельности № 11 от 31.05.2010; УНП ОАО «Технобанк» — 100706562.

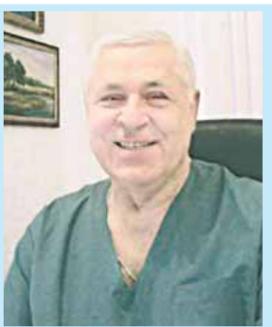
Минский городской территориальный фонд государственного имущества ОТКАЗЫВАЕТСЯ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ОБЪЯВЛЕННОГО НА 21 ноября 2012 года АУКЦИОНА по продаже одним лотом изолированного помещения (инвентарный номер 500/D-708014184) по ул. Могиловской, д. 8, корп. 4, пом. 89 в г. Минске И ИМУЩЕСТВА (системы тревожной сигнализации, системы видеонаблюдения, кабельной линии связи (телефонная сеть)), являющегося неотделимым улучшением подлежащего продаже изолированного помещения. Извещение о проведении аукциона, опубликованное в газете «Звязда» 3 октября 2012 г. № 191 (27306), считать утратившим силу. УНП 100048181

ЛИКВИДАТОР ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ 05.12.2012 г. в 16.00 по адресу: Минск, Хоружей, 31А-313 ОТКРЫТЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ СЛЕДУЮЩЕГО ИМУЩЕСТВА ООО «Партнер Техно Групп»: Линия по производству плит из полистирола. Начальная цена без НДС: 1 000 000 руб. Шаг торгов: 1 200 000 руб. Место нахождения имущества: г. Минск. Контактный телефон: (8029) 688 01 10. Зататок в размере 10% от стоимости имущества должен быть зачислен на р/с ЗАО «Центр ликвидационных предприятий» № 3012015722010 в ОАО «Приорбанк», ЦБУ 115, г. Минск, код 749, УНП 191228804.

■ Прамая лінія

# КАТАРАКТА НЕ ГРУША,

# Або Аперацыя без шпіталізацыі



Аддзел афтальмалагічнай дапамогі «Медыцынскі цэнтр — МТЗ» можна лічыць унікальным у нашай краіне. Па-першае, з-за навейшага абсталявання, якое набывае адміністрацыя завода для дыягностыкі і лячэння хвароб афтальмалагічнага профілю, а па-другое, з-за неверагодна нізкага кошту гэтых паслуг для насельніцтва (работнікі МТЗ, зразумела, атрымліваюць дапамогу бясплатна). Не так даўно былі набыты эксімерны лазер (з яго дапамогай выпраўляюцца аномаліі рэфракцыі — блізарукасць, астыгматызм, дальназоркасць), апарат для дыягностыкі тонкіх змен у аптычным асяроддзі вока, ультрагукавы апарат для дыягностыкі параметраў вока, аптычны тамаграф, што дазваляе выконваць амаладжвальныя аперацыі на павеках, скура якіх з узростам старэе і апскаецца. Карэкцыя, між іншым, вельмі запатрабавана. У тым ліку з-за даступнага кошту.

У сэнсе афтальмолагі Медцэнтр-МТЗ заўсёды адзначаўся ад іншых падобных структур. Ужо з 1995 года тут практыкуюць амбулаторную хірургію, без шпіталізацыі. Такім чынам аперуюцца адсленнае сятчаткі, катаракта, глаўкома, перасаджваецца рагавіца... Магчымаць накіраваць пацыента дадому ў дзень аперацыі абумоўлена выкарыстаннем як найноўшых тэхналогій, так і сур'ёзнай медыкаментознай тэрапіі. Што да звычайных рэкамендацый для кожнага з нас, то тут усё проста. Здаровы лад жыцця. Хоць бы ў той частцы, у якой вы самі можаце сябе забяспечыць. Ад спецыяльнай вітаміннай тэрапіі для вачэй, прымянення бялагічна актыўных дабавак эфект абавязкова будзе, калі вы ў гэта верыце. Разам з тым, трэба ведаць, што навукова пацверджаных даных у вышэйзгаданым кірунку пакуль няма.

Вядома, што ўсяму нашаму арганізму, у тым ліку і вачам, пэўную шкоду наносыць свабодныя радыкалы. Адсюль і такая агульная рэкамендацыя: ужываеце антыаксіданты. Аднак спецыялісты кажуць, што перад тым, як пачаць змагацца са свабоднымі радыкаламі, трэба спачатку даведацца, з якімі менавіта. Бо антыаксіданты — таксама розныя. Прымаць я «проста антыаксіданты» — гэта спрошчаны падыход, а таму ён можа быць малаэфектыўным.

Да таго ж некаторыя вучоныя схіляюцца да думкі, што праблема не столькі ў тым, каб атрымаць тое ці іншае карыснае рэчыва, колькі ў парушэнні механізму выкарыстання, напрыклад, такога антыаксіданту, як вітамін Е. Таму можна кожны заўгодна піць вітамін, а карысці не будзе. Выйсце адно: сачыць за сваім здароўем, не парушаць здаровы баланс, задзены нам ад прыроды. Калі «выпадае» адно звязно, могуць паясціцца і іншыя. Так што хоць бы не курьце. І тым самым ужо вельмі многае зробіце для вашага арганізма ў цэлым і для вачэй у прыватнасці.

А на пытанні чытачоў адказаў загадчык аддзела афтальмолагі «Медыцынскага цэнтра — МТЗ», доктар медыцынскіх навук, прафесар, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь Мікалай ПАЗНЯК.

## Лазер супраць глаўкомы

— **Мінск, Іван Сяргеевіч. 60 гадоў. Ці лечыцца з дапамогай сучасных тэхналогій глаўкома? Якія аперацыі выконваюцца пры такім захворванні? Колькі гэта каштуе?**

— Па-першае, глаўкома бывае некалькіх тыпаў. І калі ёю не займацца, то хвароба не зваротна прывядзе да поўнай страты зроку. А калі займацца, то зрок мы захаваем. Па-другое, існуюць два асноўныя кірункі лячэння — хірургічнае (а дакладней, нажовое і лазернае) і медыкаментознае. Інакш кажучы, прымаць меры ў такой сітуацыі неабходна комплексна. У нашым цэнтры для паспаўлення ад глаўкома выконваюцца і нажовыя, і нетраўматычныя, лазерныя аперацыі. Мы набылі для гэтага дарагое абсталяванне і досыць эфектыўна прымяняем. Хірургічнае лячэнне каштуе каля 1 млн рублёў, а лазернае — 254 тыс.

Трэба разумець, што да лазернага ўмяшання ёсць свае паказанні, і з імі вызначаецца ўрач. Тут можа быць толькі індывідуальны падыход. Немагчыма завочна сказаць, якому пацыенту з глаўкомай падыходзіць лазернае, а якому — традыцыйнае ўмяшанне. Трэба таксама ўлічваць, што адной толькі аперацыйнай справа не абмяжуецца. Усім пацыентам паралельна паказана медыкаментознае тэрапію. Такі пацыент павінен перыядычна з'яўляцца на прыём, паколькі ўрач будзе сачыць за ходам лячэння і іншымі. Так што хоць бы не курьце. І тым самым ужо вельмі многае зробіце для вашага арганізма ў цэлым і для вачэй у прыватнасці.

— **Ганцавічы, Іван Міхайлавіч. 69 гадоў. Равенныя ўрачы тры месяцы таму паставілі дыягназ — глаўкома. Ці можна гэта лячыць? Для падтрымання сітуацыі прызначылі тымапол, пілакларпіну і гідрахларыд. Ці дастаткова гэтага?**

— Глаўкома звязана з цэлым комплексам прычынаў. Прызначаюцца пры яе лячэнні не толькі кроплі, але і медыкаменты, якія будуць уплываць на розныя звяны патогенезу захворвання, будуць спрыяць яго спыненню. Глаўкома заўсёды патрабуе комплекснага лячэння. І хірургічнага, і медыкаментознага. Толькі ў некаторых выпадках паказана спецыфічная аперацыя, адна з тых, пра якую я казаў крыву вышэй, — лазерная або класічная, а ў нейкіх — дапаможная.

Што да медыкаментознага лячэння, то сёння прымяняюцца прэпараты першага шэрагу — аналігі прагастрандыну (тафтанан, колатан) і бэта-благатраў для дасягнення кампенсацыі ўнутрывочнага ціску. Далей, калі гэтага недастаткова, дадаюцца іншыя прэпараты. Вам неабходна дасягнуць так званага ціску мэты — 17-18 мм рт. сл. Калі ў вас такі ціск, значыць, ёсць добры эфект ад лячэння. У процілеглым выпадку трэба прымаць іншыя прэпараты...

## Колераанамалія не лечыцца

— **Брасцкая вобласць, Алена. 43 гады. Летас у 9-й бальніцы Мінска паставілі дыягназ — невос харыяіды вочнага яблыка. Да мая казалі назіраць. Ультрагук паказаў, што невос крывы падрос. У ліпені хацелі пакаласці ў бальніцу, але я не ягла. Рэкамендуець аперацыю. Адчуваю лёгкі дыскамфорт. Разуемо, што аперацыя патрэбна. Ці можна яе выканаць у вашым цэнтры, на якіх умовах?**

— Да невосаў, якія павялічваюцца, трэба ставіцца з асцярожнасцю. Я б сказаў, што ў вашым выпадку варта паказацца кампентным спецыялістам афтальмалагічнага аддзлення РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі імя М.М. Аляксандрава. Мы ў такіх выпадках і самі можам накіраваць на кансультацыю да анкалагаў. Таму можаце прыхаць да нас, і мы вас накіруем, або самастойна звярнуцца ў поліклінічнае аддзяленне цэнтара. Асабіста я думаю, што калі невос расце, то трэба прымаць рашэнне аб аперацыі. Сам па сабе невос — гэта добрааркаснае ўтварэнне, але пры росце ён можа перараджацца. Калі ёсць жаданне, прыязджайце да нас на кансультацыю пасля папярэдняга запісу па нумары рэгістратуры: 8 (017) 230 43 62.

— **Уздзенскі раён, Антаніна Яфімаўна. 72 гады. Ці можна падабраць акулярны інвалід 1 групы па зроку з дыягназам «макулядыстрафія», цэнтральная і перыферычная дыстрафія сятчаткі?»**

— Патрэбны спецыфічны тэлекалічны акулярны. У нас такіх няма. Мы можам проста пракансультаваць, параіць, што рабіць, паспрабаваць палячыць, каб паляпшыць зрок.

— **Маладзечна, Антаніна. Цукровы дыябет, зрок пагоршыўся. Ці можна абследаваць у вашым цэнтры?**

— Можна абследаваць. Званіце, калі ласка, па нумары 8 (017) 230 43 62 і записвайцеся на кансультацыю. У нас даволі шырока практыкуецца лазернае лячэнне пры цукровым дыябеце.

— **Нясвіжскі раён, Алена Васільеўна. Сыну 16 гадоў. Дыягназ — міяпія сярэдняй ступені, касавокасць абодвух вачэй са станчэннем і разрывам сятчаткі абодвух вачэй. У сакавіку рабілі дваіное лазернае лячэнне ачагоў. Ці магчыма хоць чым-небудзь дапамагчы выправіць зрок? Што наогул нам рабіць у такой сітуацыі? Ці можна з такім дыягназам займацца фізічнай нарузкай, працаваць будаўніком?**

— Кансультацыйны дзень у нас — чацвер. Званіце, калі ласка, па нумары рэгістратуры 8 (017) 230 43 62, записвайцеся на прыём. Я думаю, што ў гэтай сітуацыі можна дапамагчы.

— **Пінскі раён, Рыта Пятроўна. Мужу 52 гады. Далётонска са слабай ступенню зьявляе. Колеры зьявляюцца. Ці можна гэта выправіць?**

— Адразу скажу, што гэта не лечыцца. Я знаёміўся з навуковымі працамі па гэтай праблеме. Ёсць спробы з ёю справіцца, але пакуль яны не надта паспяхоўныя. Як правіла, прыроджанае колераанамалія абумоўлена генетыкай і не лечыцца. І застаецца аднолькава на працягу ўсяго жыцця. Аднак такія людзі прыстаюцца да навакольнага. Быў у мяне пацыент, які нават за рулём ездзіў. Ён проста ніколі не спяшаўся, ехаў за кім-небудзь.

— **Брест, Марыя Мікалаеўна. 56 гадоў. Год таму выявілі дэмодэкс. Урач прызначыла лячэнне — кроплі, мазі... Што тут трэба рабіць?**

— Перш-наперш трэба падвердзіць дыягназ. Робацца спецыяльны саскоб у скрунна-вернералагічным дыспансэры па месцы жыхарства. Спачатку лепш, магчыма, падаехаць да нас. Мы паглядзім, накіруем, прызначым адпаведнае лячэнне. Тут завочна параду даць немагчыма.

— **Мінск, Арына. У мяне былі акулярны -5.5. Афтальмолаг сказала, што неабходны яшчэ акулярны для работы за камп'ютарам, і выпісала акулярны на -4,5. Калі я гляджу ў іх наперад, то усё нармальна, а вось калі гляджу па баках, то карцінка такая, нібыта я гляджу праз лінзы: усё нейкае скажонае. З акулярным -5,5 у мяне такога адчування няма. Гэта праблема ў аправе або ўсё ж такі няправільна падобраны акулярны?**

— Цяжка сказаць, што за праблема. Бывае так, што няправільна падагнаныя цэнтры ў акулярнах. У нашым цэнтры ёсць дыяптрыметр. Можна высветліць, наколькі правільна падобраны акулярны, якое шкло, ці супадаюць параметры пацыента з аптычнымі цэнтрамі ў лінзах акулярнаў.

— **Цяжка сказаць, што за праблема. Бывае так, што няправільна падагнаныя цэнтры ў акулярнах. У нашым цэнтры ёсць дыяптрыметр. Можна высветліць, наколькі правільна падобраны акулярны, якое шкло, ці супадаюць параметры пацыента з аптычнымі цэнтрамі ў лінзах акулярнаў.**

— **Не чакаць, пакуль саспее**

— **Клецкі раён, Таццяна Міхайлаўна. 65 гадоў. Ужо 4 гады катаракта на абодвух вачах. Як трапіць да вас на дыягностыку?**

— Калі на абодвух вачах ёсць выражанае катаракта, то парада адна: не чакаць, пакуль яна выспее. Знакаміты Святаслаў Фёдарав гаварыў так: «Катаракта — не груша, не трэба чакаць, пакуль яна саспее». Трэба аперывавацца. Паказаннем можа быць зрок на ўзроўні 0,5. Сучасная хірургія бяспечная і вельмі эфектыўная. Нават на ранніх стадыях па прафесійных крытэрыях мы робім аперацыі. Асабіста я магу сказаць адно: вылечыць катаракту медыкаментознымі сродкамі немагчыма. Аднак

на ранніх этапах гэта прымяняецца для стабілізацыі цяжэння захворвання. І чым даўжэй захаўваецца працаздольнасць пацыента, тым больш паказаны медыкаментозныя сродкі. Без іх, дарчы, не абісцясь у любым выпадку. Бо катаракта — гэта хвароба ўсяго арганізма, якому патрэбна агульнае здаравенне.

Дарчы, нельга ўсё спісваць на агульнае пасталенне арганізма. Іначэй ва ўсіх доўгажывучых было б гэтае захворванне. Аднак такога не назіраецца. Безумоўна, біялагічнае сталенне арганізма закранае ўсе структуры, у тым ліку вочы. Структуры вачэй вельмі адчувальныя да шкодных змен — знешніх і ўнутраных. Нездарма існуе нават арыентацыйная ірыдадыягностыка: калі па вачах можна ўказаць на тое, што хварэе, скажам, печань... У большай жа ступені на здароўі вачэй адбіваюцца хранічныя хваробы.

— **Старадарожскі раён, Аляксей Пракопавіч, 73 гады. 4 гады таму на левым воку выявілі катаракту. Зараз вока зусім не бачыць, аднак урач кажа, што аперацыя не паказана. Што рабіць?**

— Катаракта — гэта абсалютнае паказанне да аперацыі. Можна быць, вока ўжо зусім не бачыць? Па вялікім рахунку, і чатыры гады не варта было чакаць. Трэба было прымаць меры, атрымліваць належнае лячэнне. Звярніцеся да іншага спецыяліста. Можаце прыхаць у наш цэнтр.

Колькасць выпадкаў такога захворвання мае стабільную тэндэнцыю да росту. Калі на пачатку 2000-х у краіне выконвалася каля 30 тысяч такіх ўмяшанняў, то сёння — 60 тысяч, а праз дзесяць гадоў будзе пад 90. Я бачу нават у маладых людзях такія змены хрусталіка, якіх раней не назіралася. Крыву яшчэ шкоднага ўздзеяння — і гэтыя маладыя людзі даведваюцца, што такое катаракта значна раней за пенсійны ўзрост. На шчасце, у нас ёсць усё, каб можна было без болю і страху выдаліць катаракту і праз тыдзень наогул забыцца на яе. Гэтым спрыяюць спецыяльныя, вельмі моцныя медыкаментозныя сродкі.

— **Калінавічы, Мікалай Аляксеевіч. 55 гадоў. Моцная блізарукасць, -9 на левым**



воку. На ім жа катаракта. Як трапіць да вас на кансультацыю?

— У такіх сітуацыях я прапаную аперацыю па выдаленні адначасова і катаракты, і блізарукасці. За кошт імплантацыі штучных хрусталікаў рознай сілы. Гэта спецыяльныя хрусталікі для блізарукіх пацыентаў. Трэба пры гэтым мець на ўвазе, што даядзёцца аперываваць і другое вока. Часам мы адначасова аперываем абодва вока. Аднак часцей вочы аперываюцца па чарзе, каб пазбегнуць магчымай рызыкі развіцця ускладненняў. Гэта здараецца вельмі рэдка, аднак для перастрахоўкі ўсё ж такі вытрымліваецца тыднёвы інтэрвал. Шпіталізацыя пры гэтым не патрабуецца.

Адна такая аперацыя каштуе 4,8 млн рублёў. Сама аперацыя каштуе каля 1 млн, усё астатняе — расходныя матэрыялы. Хрусталік — амерыканскага вытворчасці, плюс медпрэпараты, якія падтрымліваюць пастаянства структуры вочнага яблыка падчас аперацыі, плюс аднаразовы нож, якім выконваецца працэдура.

— **Жабінка, Вольга Мікалаеўна. Сыну 20 гадоў. У 5 гадоў яго рабілі аперацыю з прычыны катаракты. Але вока нічога не бачыць. Далі інваліднасць. Вока не развіваецца, застаецца малага памеру. Урач кажа, што калі ўзнікне ачаг запалення, то гэта стане прагрозай і другому воку. Ці можна паставіць пратэз? Аб вока усё роўна застаецца малым? Якія новыя сучасныя пратэзы існуюць? Ці паказана сыну пратэзаванне ў гэтым выпадку і ці можна спакойна жыць без усляжкага ўмяшання?**

— Калі вочны яблык зменшаны, запядае, то пратэз ставіць трэба. Але мне важна бачыць пацыента. У Мінску ёсць магчымасць індывідуальнага падбору пратэзаў. Мы можам звязвацца з патрэбнай структурай, і пратэз будзе такім, што можна не адроніць ад жывога вока. Нават мы, урачы, толькі са слоў самога пацыента высвятляем, што ў яго — пратэз. Тэарэтычна можа быць і такое, што запаленне перакінецца на другое вока, хоць гэта малаверагодна.

— **Ліда, Алена Мікалаеўна, 49 гадоў. Гэтым летам выявілі пачатковую стадыю катаракты. У мяне тры віды кропель: тауфон, квінакс, афтакатахром. Калі карыстацца імі, то надта дрэнна бачу — гэта перашкаджае працаваць. Нашы акулярны -6/-7. Чым тут можна дапамагчы? Ці існуюць іншыя сродкі, якія не перашкаджаюць чытанню, рабоце за камп'ютарам?**

— Калі ёсць катаракта, то можа быць і блізарукасць. Для змагання з гэтымі станама існуе рэфракцыйная хірургія. Прааперываліся — і забыліся на кроплі і іншыя нязручнасці. 49 гадоў — досыць ранні ўзрост для катаракты. Яна можа і спыніцца, а можа і развівацца. Калі зрок зніжаецца досыць істотна, то нічога чакаць не варта. Трэба ісці на хірургічнае лячэнне.

— **Глыбокае, Фаіна Аляксандраўна. Дыстрафія сятчаткі абодвух вачэй, прагрэсу-**

ючая катаракта. Лячэнне пачала ў 1996-м. Тры гады таму з'явілася блізарукасць. Зараз прагрэсуе слепата. Прапануюць аперывавацца. Аднак меркаванне афтальмолагаў неадназначнае. Ды і я бяоса канчаткова страціць зрок. Ці можна трапіць да вас на кансультацыю і лячэнне?

— Чаму ў пацыентаў з катарактай з'яўляецца блізарукасць? Таму што пры гэтым захворванні хрусталік авадняецца, павялічваецца і фокус сятчаткі адсоўваецца — з'яўляецца, як быццам, штучная блізарукасць. Аперацыя вам паказана. Калі хочаце ў нас пракансультавацца — калі ласка. Цягнуць з аперацыйным ўмяшаннем не варта.

— **Валожынскі раён, Міхаіл Францавіч. 66 гадоў. Летас быў у 10-й бальніцы Мінска. Там выдалілі катаракту, памянлі хрусталік. А на левае вока я бачу з 1991-га года. Урачы кажуць, што і там катаракта, і з хрусталам праблема (была некалі траўма). І кажуць пры гэтым, што аперацыя нім ім немагчыма, бо ўжо старая сятчатка. Што гэта азначае?**

— Можна спачатку проста выдаліць хрусталік. Паглядзець, калі вока будзе працаваць, то пазней можна паставіць новы хрусталік. Калі ёсць жаданне, можаце паказацца спецыялістам нашага цэнтара.

## Дыстрафія сятчаткі і ствалавыя клеткі

— **Бешанковіцкі раён, Алена Іванаўна. Мужу 50 гадоў. Пігментную дыстрафію сятчаткі ў яго выявілі яшчэ 20 гаду таму. Цяпер яна усё больш праўляецца. Ці ёсць якія-небудзь сучасныя метады лячэння такога стану?**

— Такі хворыч нямаюла. Сам стан досыць сур'ёзны, паколькі прагражае стратый зроку. У апошні час мы выкарыстоўваем клетачныя метады лячэння — ствалавыя клеткі. Гэта дарагая працэдура. Выконваецца за кошт пацыента. Бяруцца ў пацыента ствалавыя клеткі, вырошчваюцца, потым яму ж і ўводзяцца. Непасрэдна вырошчванне ствалавых клетак каштуе каля 1,5 тыс. долараў. Ажыццяўляем



мы гэта ў цэным супрацоўніцтве з вучонымі іншай установы. Яны на гэтым нічога не зарабляюць, аднак трэба аблічыць расходныя матэрыялы. Дарчы, у нас сёння на прыёме катруць пацыент з такім дыягназам пасля падобнай маніпуляцыі...

Акрамя гэтага, ёсць і медыкаментозныя падыходы. Тут патрэбна пастаянная ўвага да пацыента. Адна раз прыйсці ў клініку і забыцца на яе — не атрымаецца. Стандартныя схемы лячэння існуюць, аднак яны часта не праходзяць. Неабходна падбіраць індывідуальную тэрапію. У аднаго на нейкім прэпараты эфект ёсць, а ў другога — няма. Пры пігментнай дыстрафіі сятчаткі, як правіла, трэба падабраць лячэнне і далей назіраць. Мы павінны бачыць вынік тых рэкамендацый, якія даём.

— **Нясвіжскі раён, Аляксей Сяргеевіч. 35 гадоў. Паўгода таму паставілі дыягназ — пігментная дыстрафія сятчаткі, 3-я стадыя. Сказали, што ёсць толькі лячэнне-падтрымка. Але ж ці існуе што-небудзь радыкальнае? Што рабіць?**

— З такім дыягназам трэба разбірацца толькі індывідуальна. Тое, што вы называеце лячэннем-падтрымкай, можа быць дастаткова эфектыўным пры правільным падборы. Агульнай рэкамендацыі не існуе. Трэба вяс бачыць. Акрамя таго, праз нейкі час варта будзе паказацца спецыялісту. Тут патрэбна рэгулярнае назіранне. Пад'ядзьжайце да нас хоць бы на першую кансультацыю. Нумар рэгістратуры: 8 (017) 230 43 62.

## Пакуль карыстайцеся кроплямі

— **Лагойскі раён, Алена Міхайлаўна. 39 гадоў. Левае вока вельмі дрэнна бачыць уладчыны. Афтальмолаг у Пleshаніцкім кажа, што акулярны мена не патрэбны — зрок нібыта добры. Выпісалі мне толькі катархром. Аднак левае вока усё роўна нічога не бачыць, вочы слязюцца...**

— Вы пакінулі недакладныя звесткі. Вам павінны былі паставіць дыягназ. Можаце звярнуцца ў наш цэнтр, і мы паглядзім, чым можна дапамагчы.

— **Мінск, Міхаіл Іванавіч. 72 гады. Пасля ночы вочы зліпаюцца, але, можа, ёсць што-небудзь эфектыўнае?**

— Магчыма, у воку ёсць бактэрыяльная інфекцыя. Можна паспрабаваць пакапаць сафрадэкс. Калі не дапаможа, ідзіце, калі ласка, да спецыяліста.

— **Мінск, Віталь Захаравіч. 74 гады. Бывае пачырваненне вачэй, яны пастаянна слязюцца. Закапаваю сульфатыл, але, можа, ёсць што-небудзь эфектыўнае?**

— Можна паспрабаваць пакапаць афтаквікс. Калі ніякіх змен не будзе, прыязджайце, будзем думаць, што рабіць далей.

Святлана БАРЫСЕНКА

■ Казус-фактар

# БАЛЯВЫЯ КРОПКІ

## ЦІ ЭФЕКТЫЎНА ВЫКАРЫСТОЎАЕЦЦА МЕДЫЦЫНСКАЕ АБСТАЛЯВАННЕ?

У асобных установах аховы здароўя дарагое абсталяванне доўгі час прастойвае з-за нязгодных дзеянняў праекціроўшчыкаў, заказчыкаў і пастаўшчыкоў. Гэтыя і іншыя «бальвыя кропкі» медыцыны абмеркаваны на пасяджэнні калегіі Камітэта дзяржаўнага кантролю Гродзенскай вобласці з удзелам кіраўнікоў Міністэрства аховы здароўя, аблвыканкама і шэрагу медыцынскіх устаноў.

Можна знайсці грошы на закупку найноўшага абсталявання, але будзе мала толку, калі не створаны належныя ўмовы для яго эфектыўнага выкарыстання. Як і здарылася, напрыклад, у Гродзенскім абласным кардыялагічным дыспансэры. За сродкі рэспубліканскага бюджэту ён атрымаў французскі ангіяграфічны апарат з прыладамі і расходнымі матэрыяламі коштам 3,6 мільярада рублёў. І ўсё б добра, аднак... Памяшканні і інжынерныя камунікацыі аказаліся не гатовымі для ўстаноўкі гэтага апарата. Яго своечасова не эманціравалі і праз пяць месяцаў, у адпаведнасці з пастаянай калегіі Міністэрства аховы здароўя, перадалі ў сталіцу для Мінскай абласной клінічнай бальніцы.

У Дзятлаўскай цэнтральнай раённай бальніцы па гэтай жа прычыне на працягу 5 месяцаў не ўводзіцца ў эксплуатацыю рэнтгенадыягностычны апарат. У Сморгонскай раённай бальніцы паўгода адсутнічалі ўмовы для ўстаноўкі дыялятычных апаратаў і сістэм экстракарпаральнага гемадыялізу. У Гродзенскім абласным цэнтры гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя 7 месяцаў не былі задзейнічаны спектрометры...

Бывае і так, што тэхніку купляюць, а пасля надыходзіць прасвятленне: аказваецца, гэтае абсталяванне выкарыстаць у поўнай меры нельга. Альбо яго эксплуатацыя наогул немагчыма. Напрыклад, Гродзенская абласная станцыя пералівання крывы ў парадку цэнтралізаванай пастаўкі Міністэрства аховы здароўя атрымаўла лабараторную цэнтрыфугу, якая прызначана для даследаванняў метадам ГПР (палімерна-ланцужовага рэакцыя). І тут «раптам» высвятляецца, што такія даследаванні ў лабараторыі станцыі немагчымыя, бо... адсутнічае апарат ПЛР-дыягностыкі. Гэта усё роўна, што збірацца ехаць, не маючы аўтамабіля, а толькі колы. У выніку цэнтрыфуга паўтара года не выкарыстоўвалася, пасля чаго трапіла ў абласную клінічную бальніцу.

Ды што паўтара года... Дзятлаўскай раённай бальніцы спатрэбілася тры гады, каб, не знайшоўшы прымянення блокам кантролю газаў і кабілю, перадаць іх калегам. А ў абласным цэнтры «Фтызіятрыя» з 2000 года знаходзіцца падстаўка для хірургічных інструментаў, якая паступіла ў выглядзе гуманітарнай дапамогі. З таго часу і ляжыць на складзе ў разабраным стане, не маючы інструкцыі і іншых дакументаў. Можа, патрабуецца дапамога ва ўстаноўцы альбо пераразмеркаванні гэтай падстаўкі? На працягу дзесяці гадоў з такой просьбай ва ўпраўленне аховы здароўя аблвыканкама не звярталіся.

Высоўна Камітэта дзяржаўнага кантролю на стадыі планавання колькасця і якаснай характарыстыкі медыцынскага абсталявання, што закупляецца для рэгіёнаў, павінны праходзіць абавязковую экспертызу, у тым ліку з прыцягненнем спецыялістаў-практыкаў.

— На закупку медыцынскага абсталявання траціцца вялізныя грошы бюджэту,

Ды што паўтара года... Дзятлаўскай раённай бальніцы спатрэбілася тры гады, каб, не знайшоўшы прымянення блокам кантролю газаў і кабілю, перадаць іх калегам. А ў абласным цэнтры «Фтызіятрыя» з 2000 года знаходзіцца падстаўка для хірургічных інструментаў, якая паступіла ў выглядзе гуманітарнай дапамогі. З таго часу і ляжыць на складзе ў разабраным стане, не маючы інструкцыі і іншых дакументаў. Можа, патрабуецца дапамога ва ўстаноўцы альбо пераразмеркаванні гэтай падстаўкі? На працягу дзесяці гадоў з такой просьбай ва ўпраўленне аховы здароўя аблвыканкама не звярталіся.

Высоўна Камітэта дзяржаўнага кантролю на стадыі планавання колькасця і якаснай характарыстыкі медыцынскага абсталявання, што закупляецца для рэгіёнаў, павінны праходзіць абавязковую экспертызу,





# ПРА ЛЯЛЕК І ЛЮДЗЕЙ



Сцэна са спектакля «Пікавая дама».

**(Заканчэнне.  
Пачатак на 1-й стар.)**  
Ён жа паведаміў і пра драматычны лёс, які чакаў гульцоў у часы аўтара «Пікавай дамы» Аляксандра Пушкіна: той, хто праіграў, часта зводзіў рахункі з жыццём... Жудасць, ды і толькі. Але не ў нашых умовах: пара гульцоў знайшлася тут жа, самым азартным аказаўся старшыня журы Аляксей Дударэў, які зрабіў рэальную грашовую стаўку. Але перамогу яна прынесла не яму, а тым, хто быў з другога боку стала.

Вакол стала, накрытага зялёным сукном, і разгортвалася дзеянне, у якой лялькі і людзі дапаўнялі адзін аднаго, і гулялі адзін з адным. А часам гулялі і з гледачамі: кожны мог вырашыць, у які момант ён глядзіць спектакль паводле Пушкіна, а ў які момант — оперу Чайкоўскага. Творы гэта розныя. У іх нават галоўныя героі называюцца па-рознаму. У Пушкіна Герман — прозішча. У Чайкоўскага — імя. У Пушкіна фінал адзін, у Чайкоўскага — трышці іншы. І пра ўсе гэтыя варыянты, пра ўсе кантакты стварэння абедзвюх «Пікавых дам» нам распавядаюць праз спектакль — праз вытрымкі з ліставанняў іх аўтараў. Такім чынам рэжысёр не абмежаваны лаў-сторы Германа і Лізанькі ў ляльчым варыянце. У спектаклі ёсць месца людзям — рэальным стваральнікам бесмяротнага твора, і акцёрам, якія ў нейкі момант становяцца рэальна галоўнымі, замяняючы ўмоўных лялек. І вось ужо старая графія — жывая і жвавенькая — высушушыцца з цэнтра стала, пераможна ўсімхаіца: «Я пахара-тавала!». Так што без варыянтаў, хто тут галоўны. І зразумела, чаму журы звярнула ўвагу на акцёрскую працу ў гэтым спектаклі. Ларыса Мікулін хоць і сказала, што слухаць лялькам, але сваю тэатральную «Купалінку» сёлета атрымала як актрыса-выканаўца лепшай жаночай ролі. І паспрабуе паспрачацца з тым, што ў беларускім тэатры лялькі прывяць баль.

Наогул, сёлета ў рамках Нацыянальнай тэатральнай прэміі быў своеасаблівы трыумф ляльчанага тэатра. Тры ляльчаныя спектаклі адразу прайшлі па некалькіх намінацыях. «Чароўны пэндзілі» з Магілёўскага тэатра лялек засяваў у намінацыі «беларуская драматургія», але перамог як лепшы дзіцячы спектакль. А можа «Вянчанне» паводле польскага драматурга Вітальда Гамброўна, які паставіў Аляксандр Янушкевіч у Мінскім тэатры лялек, сёлета таксама прэтэндаваў на прэстыжныя ўзнагароды ў шмат якіх намінацыях (і лепшы ляльчаны, і рэжысура, і лепшы спектакль), але быў адначасна за працу мастака — Таццяны Норсіна. Спектакль сюрэалістычны, распаўядае дзіўную сітуацыю, якая адбываецца ў свядомасці былога салдата Генрыка. Пастаноўка, можа, не надта простая для разумення, зрэшты, як часта цяжка зразумець

і тое, што адбываецца навокал у рэальнасці. Але стылістыка пастаноўкі працуе на галоўную думку пра тое, як чалавек можа ператварыцца ў злосную, помслівую істоту, якая дзеля сваіх жаданняў гатовая пераступаць цераз іншых людзей. Генрыка іграе Цімур Муратаў, і гэтая роля яму таксама дала магчымасць паспаборнічаць у намінацыі на лепшую мужчынскую акцёрскую працу. Бо гэта той спектакль, дзе лялькі — дадатковы сродак, каб увасобіць думку, якую даносяць адны дарослыя людзі іншым дарослым людзям абсалютна па-даросламу. Можа, яшчэ не адна тэатральная прэмія павінна прайсці з удзедам ляльчэнікаў, каб наша публіка перамагла старэйшыя стаўленне да ляльчанага тэатра як да дзіцячага і была гатовая да таго, што тут будучы размаўляць «на поўным сур’ёзе» і пра тое, што адчуваўся для чалавека ў пэўны час у пэўнай прасторы.

**СЯМЕРКА.** За сем дзён, калі ў сталіцы паказвалі спектаклі з усёй краіны, можна было пачуць шмат думак пра тое, як існуе сёння беларускі тэатр, які яго ўзровень. Ці адчувае ён сучасны тэатральны кантэксст — сусветны? І што ёсць беларускі тэатральны кантэксст? Куды наш тэатр рухаецца, ці шукае ён новыя формы размовы з гледачом? А можа, паразітуе на спрощаных жаданнях і патрэбах? Назваўшы лепшых, журы тым самым засведчыла: паколькі тэатр — жывое мастацтва, то ён павінен найперш крапчаць за жывое, ён павінен адкрываць нешта новае, узраджаць знаходкі і ўзімаць чалавека, развіваць ці падкідаць яму думку для роздуму. У любым выпадку, у любой пастаноўцы, у любым месцы Беларусі. Ці то калі стаўдзяць сусветную класіку, які опера «Аіда» Вердзі, ці то рускую класіку, як «Гора ад розуму», якую паказваў нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Горькага, ці то класіку беларускаю — «Ляніды не вернуцца на зямлю» паводле Караткевіча, што прывёз Віцебскі драматычны тэатр імя Якуба Коласа, ці то спрабуючы стварыць сінтэз з усёй відаў тэатра (опера, балет, драма), як у «Выкрадні» імя Гур’янаў у Купаліўскім тэатры. Дарчы, спектакль Мікалая Пілігіна звярнуў на сябе ўвагу журы двойчы: музыкай Андрэя Зубрыча (фактычна опера паводле Ансяў) і хараграфіяй Наталлі Фурман. Тым самым нібыта была адзначана ідэя паказаць гісторыю развіцця беларускага тэатра ад тэатра палацавага. Сама тэма беларускага, але ў намінацыю «беларуская драматургія» спектакль не трапіў.

Беларуская драматургія — гэта наогул поле для спрэчак у айчынным тэатральным свеце. Нехта згадвае класіку і лічыць, што яе можна паставіць цікава і ў ёй ёсць што іграць. Напрыклад, акцёр ТЮГа Аляксандр Палазкоў атрымаў «Купалінку» за лепшую муж-

чынскую ролю ў спектаклі паводле Францішка Аляхновіча «Пан Міністр». Нехта лічыць, што праз класіку можна сказаць пра актуальныя сёння для грамадства рэчы, калі іх паставіць сучасна. Але лепш, калі сучасныя п’есы пішуцца для сучасных людзей, што і павінна стымуляваць прэмія. І калі такія п’есы з’яўляюцца, то галоўнае, каб яны яшчэ выклікалі ўвагу рэжысёраў. П’еса «Аднакласнікі» Юліі Чарняўскай зацікавіла рэжысёра Кацярыну Аверка, якая паставіла яе ў Магілёўскім абласным драматычным тэатры. Герой — ён і яна — перапісваюцца ў скайпе, дамаўляюцца пра сустрэчу. Але сустрэча немагчыма: яна з-за хваробы трапляе ў кому, ён у дэпрэсію. Але іх пералік пасляхова працягваецца: за яе гэта робіць сяброўка, у яго знаходзяцца кемлівыя дачка і хатняя работніца. І ніхто не здагадваецца, што насамрэч адбываецца ў жыцці гэтых людзей, — вялікая сіла сацыяльных сетак, дзе ва ўсіх усё выдатна, але і алкагольных, які хворага на аўтымзм дзіцяці)... Рыса часу — тэхналігізм — прываблівае тэатр. Рыса часу — сацыяльная драма, праблемнасць і дэпрэсіяная рэаіснасць адлюстроўваюцца ў тэатры. Можа, ад фіксацыі і адлюстравання нарэшце пярэйдзем да абгульчэнняў і высноў?..

Таму паглядзеўшы на тое, як крэатыўна і з пошукам працуюць ляльчэнікі, у мяне як у зацікаўленага гледача ёсць пытанні да драматычных тэатраў, ці не ўспрымаюць нас (тых, хто сёння ў Беларусі ходзіць у тэатр) як лялек, якія гатовыя «праглынуць усё», што ні паказваюць са сцэны? Ёсць, вядома, яе чараўніцтва. Як ёсць і чараўніцтва тых, хто на сцэне стварае пэўны вобраз.

**ТУЗ.** Пагадзіцеся, усё-такі мы заўважаем яркіх артыстаў. Мы любім тое, што здолее прахвіць гарэ і таленавіта цэлае жыццё ў тэатры. І часам ходзім на іх — на зорак і на асоб. І яны не бываюць былімы, яны становяцца легендамі. Пра гэта сведчыць тое, як зала сустрэла выхад Валяціна Елізав’ева, які некалькі дзесяцігоддзяў вызначаў узровень беларускага балета, а летас быў адначасна на Нацыянальнай тэатральнай прэміі за ўклад у тэатральнае мастацтва. Такія асобы ёсць ці не ў кожным тэатры, выдатна, што ў дні свята і трыумфу гэтага мастацтва гучаць з асаблівай павагай іх імёны. Як імя Генадзе Гарбука, народнага артыста Беларусі — спецыяльнай прэміяй Міністэрства культуры сёлета належыць яму...

Глядзецца на лепшых, каб імкнуцца рабіць лепш. Вось у чым сэнс з’яўлення бронзавы «Купалінікі». І гэта не новы тэатральны міф: беларускі тэатр насамрэч штучных містыфікацый не пастаіма — ён ёсць, у яго свая гісторыя, нават у асобах...

Ларыса ЦІМОШЫК

## ■ Суайчыннікі

# БЕЛАРУСЬ як першая і другая Радзіма

**У Вільнюсе адбылося першае сумеснае пасаджэнне кіраўнікоў нацыянальных суполак Беларусі і Літвы. На гэты раз з Беларусі да нас прыехалі не беларусы, а татары, армяне, туркмены, карэйцы, грэкі, літоўцы...**

Беларусь на міжнацыянальным мерапрыемстве прадстаўлялі армянская культурна-асветніцкая суполка «Айастан», асацыяцыя беларускіх карэйцаў, міжнароднае грамадскае аб’яднанне «Татара-башкірская культурная спадчына «Чышма», «Беларускае грамадскае аб’яднанне «Русь» і шэраг іншых нацыянальных супольнасцяў.

Літву прэзентавалі таксама прадстаўнікі нацыянальных суполак, у тым ліку і шмат актывістаў беларускай дыяспары, якія прадстаўлялі Аб’яднанне беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы.

Гэты форум адбыўся па ініцыятыве Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літве і Апарата Упаўнаважанага Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па справах рэлігій і нацыянальнасцяў. На сустрэчу былі запрошаны прадстаўнікі міністэрстваў культуры і адукацыі Літвы, літоўскіх ВНУ, парламентарыя. Мэта форуму — пашырэнне міжнацыянальнага дыялогу Беларусі і Літвы, актывізацыя ўзаемадзеяння з грамадскімі арганізацыямі беларуска-літвынскай культуры на міжнароднай арэне. У рамках трохдзённай дзелавой і культурнай праграмы форуму адбыліся не толькі афіцыйнае пасаджэнне, прыём у Пасольстве Беларусі ў Літве, але і шматлікія канцэрты творчых калектываў нацыянальна-культурных аб’яднанняў Беларусі і Літвы.

На форуме вельмі актыўнымі былі беларусы Літвы. І гэта не здзіўляе. На тэрыторыі сучаснай Літвы беларусы пражываюць не адно стагоддзе. Частка іх жыве на гэтых землях з часу Вялікага Княства Літоўскага. Іншыя пераязіліся пазней: нямаля беларусы пераехалі ў Літву ўжо ў савецкі час. Яны прыязджаюць сюды працаваць або засталіся пасля дэмабілізацыі з арміі або размеркавання ВНУ. Большасць этнічных беларусаў пражывае ў Вільнюсе (12 865 чалавек), ва Уцінскай акрузе (1515), Каўнасе (680), Клайпедзе (638). Шмат беларусаў жыве ў Вісагінасе, Майжыскі, Енаве, Панявёжысе, Шаўляі. Большасць беларусаў у Літве прытрымліваюцца каталіцтва (47%), праваслаўных — 32%. Гэта афіцыйная статыстыка, згодна з ёй у Літве пражывае звыш 42,9 тысячы беларусаў. Сёння ў Аб’яднанне грамадскіх арганізацый беларусы ў Літве ўваходзяць 19 арганізацый. Іх мэта — захаванне беларускай культуры, традыцый, звычайў, беларускай мовы. Пад неспарядным кантролем аб’яднання ў Вільнюсе працуе беларуская школа імя Франціска Скарыны з 12-гадовым навучаннем, дзе многія прадметы выкладаюцца на роднай беларускай мове. Адкрыта беларуская нядзельная школа ў Клайпедзе, у Вісагінасе функцыянуе беларускі культурны цэнтр.

Беларускія арганізацыі ў Літве гатовы да рэгіянальнага супрацоўніцтва. Пасту-

пова наладжваюцца кантакты паміж грамадскімі арганізацыямі беларусаў у Літве і органамі ўлады і мясцовага самакіравання Беларусі. Так, беларускі культурны цэнтр «Крок» з Вісагінаса супрацоўнічае з Верхнедзвінскім райвыканкамам і Полацкім гарвыканкам Віцебскай вобласці. Беларускі культурны цэнтр горада Шальчынкінай устанавіў сяброўскія сувязі з Воранаўскім райвыканкам Гродзенскай вобласці, а са Смаргонскім — Таварыства беларускай мовы. З Магілёўскім гарвыканкам наладжаны сувязі ў клайпедскай арганізацыі «Крыніца». З райвыканкамам Віскагінаскай вобласці кантактуюць беларускія арганізацыі з Вісагінаса, Панявёжыса, Каўнаса, Друскінінкай і іншых гарадоў. Як вынік гэтага — пашырэнне культурных сувязяў і сумесная эканамічная праекты.

Традыцыйнымі ў Літве сталі штогадовыя фестывалі — Святы беларускай песні. Першы песенны форум адбыўся ў Шальчынкінай ў 1996 годзе. Тады ў ім узялі ўдзел творчыя калектывы з Літвы. На другім фестывалі кола ўдзельнікаў пашырылася — былі запрошаныя артысты з Беларусі і Эстоніі. Тры музычныя форум беларускай песні прайшоў у Вільнюсе і, на думку літоўскай прэсы, стаў вельмі прыкметнай падзеяй у краіне. «Беларусы сур’ёзна заявілі аб сваёй прысутнасці ў Літве», — пісалі тады газеты. Святы беларускай песні і цяпер збіраюць шматлікія паклоннікаў, пастаянна мяняюць сваю геаграфію, праходзяць у розных літоўскіх гарадах. Нязменна толькі тое, што гучаць песні на беларускай мове. І тады здаецца, што ўся Літва спявае па-беларуску.

Таму на форуме заслужана шанавалі актывістаў беларускай дыяспары. Пасол Беларусі ў Літве Уладзімір Дразын уручыў Ганаровыя граматы Упаўнаважанага Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па справах рэлігій і нацыянальнасцяў **старшынё Аб’яднання беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы Раману ВАЙНІЦКАМУ, кіраўніку Беларускага культурнага цэнтру «Крок» у горадзе Вісагінасе Алегу ДАВІДЗЮКУ**, іншым актывістам дзелавой і культурнай культуры. Акрамя таго, пасол уручыў падарунак — 14 нацыянальных касцюмаў. А ў падарунак калектыву беларускай сярэдняй адукацыйнай школы імя Франціска Скарыны перададзены збор кніг на беларускай мове.

Удзельнікі форуму абмяняліся вопытам ажыццяўлення дзейнасці нацыянальных дыяспар у краінах пражывання, ўзаемадзеяння з органамі дзяржаўнага кіравання, па іншых актуальных і перспектывіных пытаннях.

**Вітаўтас ЖЫМАНТАС, уласны карэспандэнт «Звязды» ў Літве**



Дом стаў на пагорку, на высокім падмурку і адчуваў сябе кінутым. Ён выстаўляў на сцюдзёных лістападаўскіх вятрах, перамяшаных з крупкамі сухога снегу, і радаваўся нават мышам, якія грызлі забутую гаспадаром макарону. Бегалі па шафцы, у маленькіх пакойчыку, побач з печу, снуючы на падаконніках і шафах, тачылі шпалеры, паіксвалі, саскоквалі са стала на падлогу. Гаспадар так заспяшаўся і так хутка пачаў збірацца пасля таго, як яму патэлефанавалі, што забавіўся параскідаць атруту па пакоях...

Дом убачыў людзей, якія цёмнымі ветранымі вечарам узшылі на ганак, але не на высокі, ад вуліцы, асветлены ліхтаром і засыпаны каляным сухім лісцем, а на той, што з двара, і ўзрадаваўся. Гэтых мужчын ён ведаў — мясцовыя п’яніцы, вясельныя, крыклівыя, гучнагалосныя. Але цяпер насцёржаныя і ціхія. Яны дапамагалі гаспадару чысціць калодзеж. Было тое на самым пачатку жніўня. Мужчыны хвалілі ваду з глыбокага калодзежа, але нілі гарэлку, якой частаваў гаспадар, закурвалі пасля кожнай чаркі, плявалі пад ногі і задавалена рагаталі. Пілі на вуліцы, пад верандай, на шырокім цэментовым ганку і казалі, што грыбоў не будзе, бо зараз сухо, а калі і пойдуча, то толькі вясенна, напрыканцы верасня, а можа, і яшчэ пазней...

Мужчыны пастаялі крыху. Суха, як папера, шумуў дуб, калі рэчкі пагрэзліва забрахаў сабака, а калі змоўк, то Сяргей (так звалі ніжэйшага) выцягнуў з кішэні вязку ключоў на алюмініевым друце і пачаў адкрываць ніжні замок. З усёй вязкі толькі два і падышлі, але ў замку не

**АПОШІМ** часам Уладзімір Сцяпан, супрацоўнік газеты «СБ. Беларусь Асегодня», актыўна — і, галоўнае, паспяхова — працуе ў дакументальна-мастацкім жанры, будуючы свае творы на аснове ўласных успамінаў і напісанняў. Аднак даўно вядома, што ён пісьменнік разнапланавы. І ў тым сэнсе, што спалучае ў сваёй асобе талент паэта, празаіка і кінасцэнарыста, і ў тым, што пасля цэлай серыі дакументальных рэчаў можа сесці і напісаць твор, у якім алгарыя, фантазія выступаюць у якасці асноўнага літаратурнага прыёму. Як у выпадку з навілай, якую ён сёння прапанаваў чытачам «Звязды».

Алесь БАДАК.

правярнуліся. А вось верхні, яшчэ зусім новы замок, падаўся хутка. Потым Сяргей ізноў паспрабаваў праверочнае ключ у ніжнім. Мужчыны лаяліся шпентам — на гаспадара, на цэму, на дом, на воесян — і калупаліся ў замку. Гэта чыгнулася доўга. У гэтай вядомай сцяны і кароткая чорная кошка — чыкадзёр. Усё адбывалася ў цэмуры, толькі раз успыхнуў маленькі ліхтарык. Гэта Васіль пасвяціў на пагнуты ключ і прашптаў: «Не, калі яшчэ раз, то адломіцца і ў замку застанеца!». Лязо сцяры Сяргей увагнаў у шчыліну паміж вушкам і дзвярамі, а Васіль абкручвалі наваліся на рыфлены прэнт кошыкі. Дзверы і вушак захрубасцілі і адчыніліся. Ад вушачка адкалолася белая трэска, паляцела пад ногі. Мужчыны ўвайшлі на веранду. Падлога ўздыхнула і зарыпела.

Сіні кружок святла, памерам са сподак, спыніўся на дзвярнай ручцы, сілгануў на плітку, на вёдрах на падлозе, на імгненне калодзеж. Было тое на самым пачатку жніўня. Мужчыны хвалілі ваду з глыбокага калодзежа, але нілі гарэлку, якой частаваў гаспадар, закурвалі пасля кожнай чаркі, плявалі пад ногі і задавалена рагаталі. Пілі на вуліцы, пад верандай, на шырокім цэментовым ганку і казалі, што грыбоў не будзе, бо зараз сухо, а калі і пойдуча, то толькі вясенна, напрыканцы верасня, а можа, і яшчэ пазней...

Мужчыны пастаялі крыху. Суха, як папера, шумуў дуб, калі рэчкі пагрэзліва забрахаў сабака, а калі змоўк, то Сяргей (так звалі ніжэйшага) выцягнуў з кішэні вязку ключоў на алюмініевым друце і пачаў адкрываць ніжні замок. З усёй вязкі толькі два і падышлі, але ў замку не

ляў, адчынім-адчынім...» — злосна шптаў Васіль і спрабаваў падабраць ключ.

Стары дом супраціўляўся як мог. Кожнай дошкай, вялікім і малым цвіком, кожнай дзвярнай пільці, шрубай і гайкаў... Рабаўнікі зрабілі мокрымі ад поту і злоснымі. Стаміліся. Нарэшце здолелі раскручыць і павыломшавай, вісеў прылеплены нябачна скотчам спісаны ліст папярэй. Сяргей адаваў яго. Узяў ліхтарык і пасвяціў. «Што там напісана?» — спытаў Васіль. «Херня нейкая, мяккае неба, халодную вяду, пра дзядзюнік, і што Радзіма там, дзе магілы сваёйко», — сказаў Сяргей, плонюў на паперу і прыляпіў да сцяны.

Уладзімір СЦЯПАН

# ДОМ

Дом прыгадаў гаспадара, які сядзеў за сталом, на тым жа месцы, дзе злодзей. Стомлены твар гаспадара, абліты штучным святлом, быў як у нябожчыка. Але нябожчыкам акулеры кладуць у кішэнь, які насокуў. Шкельцы блішчалі, як дзве поўні. І перад рубкавай гаспадар сядзеў на нізкім услончыку ў акулерах на засяроджаным твары. Перабіраў паперы і кідаў у агонь. Некаторыя старонкі адкладваў, перачытваў, але потым камечуў і паліў. Так доўжылася некалькі воесяньскіх вечораў. У пакоях было сухо і цёпла, а вокны зрабіліся мокрымі, спрэс у бліскучы кропляк. І дзве мухі аджылі. Яны пачалі лётаць вакол лямпачкі...

У перадапошні вечар гаспадар і прыляпіў на сцяну, побач са сталом, тую паперчыну... І яшчэ, тым жа познім вечарам гаспадар доўга стаў і глядзеў на фо-

таздымі. Яны былі пад шклом, а шкло тое трымала рама, пафарбаваная ў архавай колер. У дзеда гаспадара засталася трохі фарбы. Каб пафарбаваць вялікую лаву, шафку побач з печу, дзверы, то не хопіць, а на раму дастаткова. Гаспадар, як ніколі раней, доўга разглядаў фатаздымкі, а потым зняў з другой сцяны маленькую рамку, паклаў на стол і пачаў разбіраць. Па-выцягваў цвічкі, падняў пыльных кардон і дастаў пажаўцелы здымак. На ім быў дзед, які пабудоваў гэты вялікі дом, баба і хлопчык. Дзед і хлопчык стаялі, а баба сядзела на ганку. У адной руцэ нож, у другой — ярык. Гэты фатаздымак гаспадар паклаў у нататнік, паміж старонкамі.

«Паглядзі на печы і пад ложкамі, можа, там яго вуды і спінінгі, а я шафу адчыню», — загадна прашптаў Сяргей і пачаў заганыць лязо сякеры ў вузкую шчыліну.

Дом напружыўся так моцна і адчайна, што вялікі цвік, на якім трымалася рама з фатаздымкамі, цвік, які забіў яшчэ дзед гаспадара, пачаў ледзь заўважна паварочвацца і згінацца. Вялікая рама са шклом абрынулася на падлогу. Шкло гучна разбілася, разляцелася, фотакарткі рассыпаліся...

Ліхтарык выспаў з Сяргеевай рукі і пакаціўся пад ложак. Васіль прысеў побач з шафай, прыскрыў галаву рукамі, уцігнуў яе ў плечы.

«Слухай, трэба валіць адсюль. Не падабаецца мне тут. Злоўчы. Чувеш, Сяргей?» — мармытаў Васіль і зашпільваў гузікі. «Нехта ходзіць, там. Не чувеш хіба? Па-над намі спыніўся. Стаіць», — прашптаў Сяргей і абкруч падняў сякеру.

Рабаўніцкі моцна спалохаліся, вельмі моцна, але трэба знайсці апошняе — вуды і спінінгі, бо бачылі, што на аўтобусны прыпынак гаспадар ішоў толькі з плячкам.

гарэлася лямпачка. Яркая. Неверагодна яркая, быццам сонца. І на верандзе загарэлася лямпачка, і над плітой, і ў вялікім пакоі, і над знявечанымі дзвярамі ганка...

Дом не мог расказаць гаспадару, які супраціўляўся, які бараціўся, які перамог. А каб здолеў, хіба ў такое паверыў?

Раніцай побач з домам стаялі дзве машыны, а ў двары некалькі вяскоўцаў нягучна гаварылі са следчым, высокім і пахмурным. У доме хадзіў раўны пракурор, немалады, стомлены, засяроджаны. Ён спыніўся над расцеленай на падлозе цыратай і пачаў вывучаць бялзяднасць сабраных рэчаў, быццам выбіраў, што ўзяць сабе. Дзверы адчыніліся. Захвісталіся франкі. Паперка, прылепленая да сцяны, паляцела на падлогу, пад ногі пракурору.

«Эдуардавіч, дык пісьменнік едзе?» — спытаў следчы. «Занятны нумар», — адказаў пракурор, пачаў ціскаць кнопкі мабільніка і ўглыдацца ў паперку на бруднай падлозе. «Алэ, алэ... Ты мяне чувеш, Алэг? Пазнаў? Тут такая справа. Твой дом у вёсцы... Што? Не можаш прыехаць?.. А заўтра? Як гэта... Назаўсёды... Зразумела... І сям’я на ПМЖ... Ну, ты мяне здзіўіў... Добра, дзякуй, забяру, у шафе... Яшчэ раз дзякуй, Алэг...» — пракурор схваціў тэлефон у кішэнь распізнальнага папіто, нахіліўся і падняў паперку.

У выстылым доме на верандзе было насыпана шмат мёртвага дубовага лісця. Высокі следчы сядзеў за сталом, а на табурэце — вясковае жанчына ў старамодных акулерах. Яна дыктвала тэлефонныя нумары сваёй трох сыноў, якія на пачатку мінулага тыдня з’ехалі на заробкі ў Піцэр. Пракурор пастаяў побач з печу, паслухаў размову следчага з жанчынай, а потым панёс да сваёй машыны два спінінгі, чорны запячкіч з розным рыбачым рыштункам і зялёныя гумовыя боты, лічы, яшчэ новыя.

З усёга пацутага сёння влікі дом, які ні стараўся, а зразумець, што такое ПМЖ, — не мог.

**НОВЫ ФАРМАТ ПАСАЖЫРСКІХ ПЕРАВОЗАК**

Чыгуначны Беларусі зноў з Дзяржаўнай рэвізіяй з’явілі на 2011-2015 гады распісанай і ўрадаваму міністэрству сістэму арганізацыі пасажырскага перавозка.

**3 лістапада 2012 года пасажырскага перавозкі ачышчыліцца ў наступных відках зносілі з новымі назвамі:**

- ГАРАДСКІЯ ЛІНІ** — перавозкі ў межах Мінска, абласнага цэнтру і за 60 км, але не далей за чыгуначныя станцыі (прычымныя пункты), размешчаныя ў гарадах-спадарожніках
- РАГІЯНАЛЬНЫЯ ЛІНІ** — у адміністрацыйных межах вобласці і за яе межамі да чыгуначных станцый (прычымныя пункты), размешчаны ў бліжэйшым горадзе абласнога падпарадкавання сумеснай вобласці, але не далей за яе абласны цэнтр\*
- ІНТЭРАРЭГІЯНАЛЬНЫЯ ЛІНІ** — паміж Мінскам і абласнымі цэнтрамі, паміж абласнымі цэнтрамі\*
- ІНТЭРА-ІНТЭРАРЭГІЯНАЛЬНЫЯ ЛІНІ** — паміж Беларусі і іншымі дзяржавамі
- КАЛЬЦІОННЫЯ ЛІНІ** — маршруты вышчалежачы аэаўтэмамі (сарадчэйнай або фізічнай асабы) на даўражных умовах
- ТАСІСНЫЯ ЛІНІ** — Таксама для новых відаў зносілі ўведзены графічныя знакі адрознення: для гарадскіх ліній - астра на чорным фоне, для рэгіянальных ліній зноў-класа - філіка на сінім фоне, для інтэра-рэгіянальных ліній зноў-класа - крок на зялёным фоне і г.д.

\*У залежнасці ад створы і ўраўняў і накіраваных пунктаў падпарадкавання ў межах вобласці.

Крыніца: БН.

© Інфраграфіка «БЕЛА»

# ДАВАЙЦЕ ЗРОБІМ... НАНАСПАДАРОЖНІК

Як жывяце, землякі?

Брэстчына

ЛЁС «НИЧЫЙНЫХ» ГРОШАЙ  
ВЫРАШЫЦЬ СУД

Безгаспадарныя 100 тыс. еўра выявіла  
супрацоўніца Брэскай мытні

Супрацоўніца Брэскай мытні ў працэсе мытнага афармлення пасажыраў, якія рухаліся цягніком Масква — Парыж, выявіла безгаспадарныя 100 тысяч еўра, паведалілі ў прэс-групе Брэскай мытні.

Пасажыр, які ехаў у гэтым купэ, вусна задекларавалі 1700 еўра. А 200 купюр па 500 еўра супрацоўніца мытні выявіла ў інвентарнай вады душавага аддзялення купэ. Мужчына-пасажыр адмовіўся прызнаць гэтыя 100 тысяч еўра сваімі. Таму валюта канфіскавана як безгаспадарная да рашэння суда.

Вольга КАБЯК, БЕЛТА.

Віцебшчына

«ЗОЛАТА» — БЕЛАРУСКИМ ЛЯЛЕЧНИКАМ

Віцебскі «Беларускі тэатр «Лялька» стаў пераможцам на міжнародным фестывалі «Лялькові зустрічі», які адбыўся ў Данецку

Члены журы прызналі найлепшым з усіх прадстаўленых на фестывалі спектакль віцебскіх лялечнікаў для дарослых гледачоў «Загубленая душа, або Пакаранне грэшніка» паводле адной з навіел твора Яна Баршчэўскага «Шлячка Завальня».

Усю ў рэпертуры віцебскага тэатра больш як трыццаць спектакляў, у тым ліку пяць — для дарослых. «Беларускі тэатр «Лялька» радуе публіку сваімі пастаўкамі ўжо 27-ы тэатральны сезон. І за гэтыя гады тэатр шмат разоў становіўся пераможцам самых розных фестываляў. Акрамя таго, сёлета тэатр прыняў удзел у рэспубліканскім конкурсе тэатральнага мастацтва «Нацыянальная тэатральная прэмія» ў Мінску. 12 лацістатца віцебскі тэатр прэзентаваў на конкурсе ў Мінску відэа-вышчыны, насытаныя песнямі і танцамі спектакль для дзяцей «Прынцэса і Свінапас» паводле казкі Ганса Крыстыяна Андэрсена. Спектакль быў вельмі цёпла прыняты гледачом.

Аляксандр ПУХАНСКИ.

Гомельшчына

«ЛІШНЯЕ» ЖЫЛЛЁ ПРЫНОСІЦЬ ДАХОД

7 тысяч жыхароў вобласці здаюць кватэры ў найм

У якасці плацельшчыкаў жыллавых сум падаходнага падатку з даходаў ад здачы жылля ў рэгіёне зарэгістравана сёння 7189 грамадзян. І гэта толькі тыя, хто здае жыллпалочу, якая пустуе, афіцыйна.

Як паведалілі ў прэс-службе інспекцыі Міністэрства па падатках і зборах па Гомельскай вобласці, сёлета за тры кварталы кватэраздатчкі выплалілі ў бюджэт у выглядзе падаходнага падатку больш як 2,5 млрд рублёў. Гэта на 1,3 млрд рублёў, чым было за аналагічны леташні перыяд. Аднаведна, павялічылася і колькасць афіцыйна зарэгістраваных плацельшчыкаў, якія атрымліваюць гэты від даходу. Іх стала больш на 13,6%, або на 859 чалавек.

Між тым не сакрэт, што значны сегмент рынку арэнды жылля па-ранейшаму застаецца «у цені», дзейнічаюць вусныя дамоўленасці паміж гаспадарамі і кватарантамі. Пра гэта ж сведчаць і кантрольныя мерапрыемствы, якія ажыццяўляюцца інспекцыяй. За дзевяць месяцаў у гэтым сегменце праведзена 141 дзейная праверка. Па іх выніках у бюджэт далічана 36,4 млн рублёў.

Арнольд ЧАРВІНСКИ.

Гродзеншчына

АЛЕНЬ СВЯТОГА ГУБЕРТА:  
НА ПЛОШЧЫ, СУБЕНІРАХ...

На плошчы ля чыгуначнага вакзала ў Гродне з'явіцца скульптура алены святога Губерта — гістарычнага сімвала горада

Эскізы праект мінскіх скульптараў Вадзіма Мацкевіча і Аляксандра Гарырава перамог у конкурсе, які праводзіўся Гродзенскім гарвыканкам. Пры гэтым аўтарам выказаны пажаданні па дапрацоўцы праекта. Верагодна, алень будзе пераадрываць агароджу, бачную на гербе горада.

Цяпер распрацоўваецца канцэпцыя размяшчэння ў Гродне твораў манументальнага і дэкаратыўнага мастацтва, памятных знакаў, інфармацыйных картаў, указальнікаў для турыстаў. І менавіта геральдычным сімвалу, музыка, лагічна стаць візуальнай горада над Нёманам, як, напрыклад, русалцы ў Варшаве альбо мядзевоў ў Берліне. Усавосціць у скульптурах, разнастайных сувенірах, насценных панно... «Гатовы выслухаць усе прапановы па ўпрыгажэнні горада і павышэнні яго турыстычнай прыцягальнасці» — запрашае зацікаўленых намеснік старшыні Гродзенскага гарвыканкама Святлана Бекша.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Магілёўшчына

АЎТАМАБІЛЬ — ПАД АРЫШТ

У Магілёўскай вобласці з пачатку года арыштаваны 93 аўтамабілі таксістаў-нелегалаў

У вобласці за студзень — кастрычнік гэтага года выяўлены 143 факты аказання паслуг па перавозцы пасажыраў нелегальнымі таксі, паведалілі ў інспекцыі МПЗ па Магілёўскай вобласці.

За гэты перыяд падатковымі органамі Магілёўскай вобласці арыштаваны 93 аўтамабілі таксістаў-нелегалаў і 1 канфіскаваны. Рашэнне аб канфіскацыі прынята ў дачыненні да легкавага аўтамабіля «Фольксваген» коштам Вр85 млн, які належыць жыхару Магілёва. На двух парушальнікаў судом накладзены максімальныя памеры адміністрацыйных штрафў — па 100 базавых велічынь кожнаму (10 млн рублёў).

Падатковыя органы Магілёўшчыны працягваюць кантрольныя мерапрыемствы ў гэтай сферы. Толькі за два першыя тыдні лістапада ў 8 таксістаў-нелегалаў арыштавана 4 аўтамабілі, чатыром грамадзянам вынесены папярэджанні і прад'яўлены да выплаты адзіны падатак больш чым на Вр2 млн. Так, супрацоўнікамі інспекцыі МПЗ па Бабруйску падчас правядзення кантрольных мерапрыемстваў за апошнія 2 гады неаднаразова выяўляўся грамадзянін, які нелегальна аказвае паслугі таксі. У лістападзе такі факт у дачыненні да бабруйскага жыхара выяўлены зноў, на яго складзены другі за год пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні, а на яго аўтамабіль «Пратон-413» коштам Вр28 млн накладзены арышт.

Барыс ЧАЙЧЫЦ.

Міншчына

СЕРБЫ ЗАЦІКАЎЛЕНЫ ў АРЭНДЗЕ ЗЯМЛІ

Сербская холдынгавая кампанія «МК-груп» зацкаўлена ў набыццi ў арэнду 25 тыс. гектараў зямлі

Яна збіраецца займацца вырошчваннем соі, кукурузы, пшаніцы і бульбы. Аб гэтым паведалі прэзідэнт кампаніі Міадраг Коціч падчас сустрэчы ў Мінскім абласным выканаўчым камітэце. Па яго словах, кампанія выкарыстоўвае інтэнсіўныя метады земляробства, сучасныя тэхналогіі і эфектыўны менеджмент, які дазваляць атрымліваць канкурэнтаздольную прадукцыю ва ўмовах беларускага клімату.

«У Мінскай вобласці шмат добрай зямлі, і мы гатовы прапанаваць яе сербскім партнёрам колькі тэрма — 25, 30, 40 тысяч гектараў. Яны ў нас падрыхтаваныя», — адзначыў губернатар Міншчыны Барыс Батура. Ён нагадаў сербскім гасцям, што яны могуць скарыстацца прэфэрэнцыямі, якія існуюць у нашай дзяржаве для тых, хто стварае вытворчасць у малых гарадах і сельскай мясцовасці. Па яго словах, у краіне спрыяльны інвестыцыйны клімат. Што датычыць сталічнай вобласці, то да інвестараў тут асаблівае стаўленне, мінімум бюракратызму. «Таму з волькай увагай будзем ставіцца да ўсіх вашых прапановаў».

Тацяна ЛАЗОЎСКАЯ.

ІЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ 30 ноября 2012 г. 130-го ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА



по продаже права заключения договоров аренды зданий, сооружений и помещений, находящихся в коммунальной собственности г. Минска

Table with 4 columns: № предмета торгов, Наименование объекта недвижимости, его адрес, описание, условия аукциона, Общая площадь (кв.м), Начальная цена (рублей). Contains 29 items.

Table with 4 columns: № предмета торгов, Наименование объекта недвижимости, его адрес, описание, условия аукциона, Общая площадь (кв.м), Начальная цена (рублей). Contains 63 items.

Table with 4 columns: № предмета торгов, Наименование объекта недвижимости, его адрес, описание, условия аукциона, Общая площадь (кв.м), Начальная цена (рублей). Contains 10 items.

Организатор аукциона — УП «Минский городской центр недвижимости», г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

Аукцион состоится 30 ноября 2012 г. в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов.

Прием документов, консультации по вопросам участия в аукционе и ознакомление с имеющейся документацией осуществляется по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6 с 19 по 28 ноября 2012 г. включительно в рабочие дни с 9.00 до 13.00 и с 14.00 до 18.00 (по пятницам — до 16.45).

Задаток для участия в аукционе должен быть внесен до 17 часов 00 минут 28 ноября 2012 г.

Документы, поданные после указанного времени, не рассматриваются. Срок договора аренды 5 лет.

Для осмотра объектов недвижимости, право заключения договоров аренды которых выставлено на аукцион, необходимо в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, в рабочее время обращаться к арендодателю по телефону, указанному в настоящем извещении. Организатор аукциона рекомендует участникам аукциона при осмотре объекта недвижимости уточнить у арендодателя возможность использования объекта под планируемые виды деятельности (в том числе с учетом требований по санитарным и противопожарным нормам), а также соответствующий планируемому виду деятельности размер арендной платы.

Участие в торгах по предметам торгов, целевое использование которых предусмотрено осуществляемой предпринимательской деятельностью, допускаются юридические лица и индивидуальные предприниматели.

Аукцион проводится в порядке, предусмотренном Инструкцией о порядке организации и проведения торгов по продаже права заключения договоров аренды зданий, сооружений и помещений, находящихся в коммунальной собственности г. Минска, утвержденной решением Мингорсовета от 23.09.2009 № 250.

Для участия в торгах лицо, желающее участвовать в торгах, в течение срока, установленного для приема документов для участия в аукционе, подает заявление на участие в торгах по установленной форме (бланки заявлений — у организатора аукциона) со следующими документами:

заявление об ознакомлении с объектом недвижимости, право заключения договора аренды которого выставлено на торги, по установленной форме (бланки заявлений — у организатора аукциона);

копия платежного поручения о внесении задатка (без НДС) участником аукциона в размере 10 процентов от начальной цены предмета аукциона (на значение платежа — задаток для участия в аукционе) на расчетный счет № 3012104971019 в региональной дирекции № 700 ОАО «БПС-Сбербанк», код 153001369, УНП 190398583 УП «Минский городской центр недвижимости».

гражданским Республикой Беларусь — копия документа, удостоверяющего личность, без нотариального засвидетельствования (паспорт, страницы 31, 33 и страница с регистрацией места жительства (пропиской));

индивидуальным предпринимателем — копия свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя без нотариального засвидетельствования;

юридическим лицом Республики Беларусь — доверенность, выданная представителю юридического лица (за исключением случаев, когда юридическое лицо представляет его руководителем), документ, подтверждающий полномочия руководителя юридического лица, копии документов, подтверждающих государственную регистрацию юридического лица, без нотариального засвидетельствования (копии свидетельства о государственной регистрации и устава, при необходимости копии контракта с руководителем), документ с указанием банковских реквизитов юридического лица (информационное письмо), документ о назначении руководителя;

иностранным гражданином — копия документа, удостоверяющего личность, с переводом на белорусский или русский язык (подпись переводчика нотариально удостоверяется), документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной небанковской кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованием в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык;

представителем гражданина Республики Беларусь или индивидуального предпринимателя — нотариально удостоверенная доверенность;

представителем иностранного гражданина — легализованная в установленном порядке доверенность;

представителем иностранного юридического лица — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство юридического лица, без нотариального засвидетельствования страны происхождения с засвидетельствованием в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык, легализованные в установленном порядке доверенность или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной небанковской кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованием в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов на участие в торгах граждане, индивидуальные предприниматели, представители граждан, индивидуальные предприниматели и юридические лица, руководители юридических лиц предъявляют документ, удостоверяющий личность (паспорт).

При отсутствии у участника аукциона индивидуального предпринимателя текущего (расчетного) счета он должен быть открыт в учреждении банка до подачи заявления на участие в торгах и указан в соответствующем заявлении.

Ответственность за достоверность сведений, указанных в документах, представляемых для участия в торгах, несет лицо, желающее участвовать в торгах.

Участие в торгах допускаются лица, подавшие организатору торгов в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, соответствующее заявление с приложением необходимых документов, внесенные в установленном порядке задаток и заключившие соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе организации и проведения торгов по установленной форме (бланки соглашений) — организатору аукциона, заполненные в двух экземплярах.

Оплата за право заключения договора аренды осуществляется победителем аукциона равным платежом в течение 5 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Победитель аукциона в течение 5 рабочих дней со дня проведения аукциона обязан возместить УП «Минский городской центр недвижимости» затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом торгов под роспись.

В соответствии с Инструкцией о порядке сдачи в аренду капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, их частей, находящихся в коммунальной собственности г. Минска, утвержденной решением Мингорсовета от 16.12.2009 № 271, договор аренды недвижимого имущества с победителем аукциона заключается на основании решения Мингорисполкома о сдаче в аренду этого имущества на пять лет в срок в соответствии с законодательством.

По объектам недвижимого имущества, право заключения договора аренды которых продано на аукционе, арендодатель оформляет в комиссию Мингорисполкома по упорядочению использования зданий, сооружений и помещений, находящихся в государственной собственности, заявление о согласовании сдачи недвижимого имущества в аренду и условия договора аренды. Заявление должно быть подписано арендодателем и победителем аукциона, а по объектам, находящимся в хозяйственном ведении ЖРЭО административных районов г. Минска, согласовано с администрацией района г. Минска, на территории которого расположено недвижимое имущество.

По объектам недвижимого имущества, право заключения договора аренды которых продано на аукционе, арендодатель вправе до получения соответствующего решения Мингорисполкома заключить с Победителем аукциона договор аренды в соответствии с законодательством на срок до 2 месяцев.

Телефон для справок (017) 327 40 22. Интернет: www.mgcn.by.

# ВЫШЫВАНКІ «HAUTE COUTURE»\*

### Мадэлі ў сукенках, вышытых у традыцыйным стылі беларускіх бабуль, горда крочаць па сусветных подыумах.



Надзея МАРАЗАВА з вёскі Вербжэ вышылае ручнікі.

### РАЙСКІЯ КВЕТКІ

Чэрыкаў і Мілан можа яднаць... вышыўка. Актуальнае адзенне ад знакамітага італьянскага брэнда «Дольчэ і Габана» сёння стракае вышываннем — крыжыкам альбо гладдзю — узоры якога можа прадаманстваваць і майстрыха з Чэрыкаўскага раёна на ўсходзе Беларусі.

Аляксандра Аляксееўна Міхееўна — жыхарка вёскі Глінь. Пакоі ў яе сельскай хаце — музей вышыванак, яркіх кветак (як казалі б па-сучаснаму, кветкавых прынтаў) на белых ручніках і бялізне. Кветкі часткова падобныя на рэальныя расліны, часткова — на нейкія «НЛА з антэнкамі» — жартуе жанчына. А карычневыя алені з рагамі — зноў такі модны вобраз халоднага сезона.

Усе вышыванкі такіх насычаных колераў, што ад іх адразу хочацца ўсміхацца. Неяк міжволі паляпшаецца вясельніцкае настроенне з шэрага і млявага ператвараецца ў яркі і аптымістычны. Каты, хатнія любімыцы Міхееўкі, — бела-шэрыя, з ружовымі насамі — карціна выгінаюцца на вышываным фоне.

— Я вышываю гладдзю, шарсцянымі ніткамі, — Аляксандра Аляксееўна праводзіць на месцы майстар-клас для гасцей. — Мы з сястрой вычылілі вышываць са школы, і паміж намі было нават саборніцтва. Гэта быў прыемны занятак, які даваў магчымасць расслабіцца.

Майстрыха амаль што не глядзіць на ўзор і пяльці, а пад яе рукамі

нібыта распраўляецца зялёны плястак: наколькі хутка — настолькі і прыгожа.

### МОДА НА ВЫШЫВАННЕ

У нашых аматарах моды вышыванья кайстры і сукенкі ад вядомых брэндаў спачатку выклікалі пэўны шок. Не толькі завышанымі цэнамі, але і падазронным падабенствам на «бабуліны рэчы». Вельмі ж падобна на падушку з вышыванымі крыжыкам кветкамі, якая дасталася мне ў спадчыну!

«Дзяўчаты! Пачынаем вытрасаць модныя рэчы з бабуліных кудраў!» — такімі заклікамі каментуюць модныя калекцыі мадэльераў на пост-савецкай інтэрнэт-прасторы. «Я цяпер мару пра гэтую вышыўку!» — прызнаваліся самыя «прасунутыя».

У нас жа і цяпер вышываннем лічыцца ўсё ж нечым архаічным. Есць добрая традыцыя з мінулага, і ў шафах у гаспадынь часта пяльцца вышыванымі ручнікі, бялізна і нават кашулі, якія захоўваюцца як памяць аб продках.

Праўда, вышыванне крыжыкам ужо не можа лічыцца прыкметай выключна сельскага жыцця. Гэта стала любімым хобі гарадскіх жанчын, якія з задавальненнем набываюць трафарэты і ніткі, а вечарамі раслабляюцца з іголкай і пяльцамі ў руках пасля нервовага дня ў офісе. Гавораць, вельмі эфектыўны сродак для зняцця стрэсу! Цяпер можна ісці далей: вышываць сабе адзенне на зайздрасць усім модніцам.

### ЧЭРЫКАЎСКІ ГЛАМУР

Модныя тэндэнцыі далёкія ад Аляксандра Міхееўкі і яе вёскі ў беларускай глыбінцы.

— Я памятаю, што маці надзявала вышываны фартух, а гэты быў пачаток 1960-х гадоў, — узгадвае баба Шура. — І ў майм дзяцінстве лічылася вельмі прыгожым, калі сукенка з чорнай тканіны была расшыта рознымі колерамі. А ўжо потым мы ўсё перажывалі, што не хапае грошай на модныя сінтэтычныя тканіны.

Цяпер яна лічыць, што новая сінтэтыка — гэта зручна, і з задавальненнем карыстаецца вырабамі сучас-

Чэрыкаўскія ўзоры з сялянскіх хат.



ных тэхналогій. Аднак паводле самай найноўшай моды, трэба апранацца ў вышываныя кашулі і спадніцы.

— Вышыць і так хадзіць? Ну не! Людзі мяне засмяюць, — Аляксандра Аляксееўна мае на ўвазе, што модныя павеічы яшчэ не закруцілі беларускую правінцыю. — Усе паліца, што я — састарэлы чалавек. Хаця я вітаю, што ўсё натуральнае вяртаецца ў моду. Я і сама мерка-

вала вышыць кашулю, каб проста была, але часу не хапае. Я хачу і на пенсіі, але працую ў сельскім клубе, ды і хатняя гаспадарка з двума гектарами зямлі патрабуе сіл і увагі. Ну, нічога. Доўгімі зімовымі вечарамі нагані!

### ЗРОБЛЕНА З ДУШОЙ

Надзея Мікалаеўна Марозава з вёскі Вербжэ і яе суседка Любові Рыгораўна Елісееўна адпачываюць на свой лад: вышываюць і спяваюць народныя песні. Такі сельскі «перфоманс», расказваюць сяброўкі, сучаснае жыццёвых праблем, сучаснае.

І вынік добры: ручнікі са старымі матулінымі ўзорамі (стрыманымі ў колерах, у асноўным з чырвонымі і чорнымі арнамантамі) і яркія, з райскімі птушкамі і кветкамі, набожнік на абразях з чырвоным кудзе.

— Аднак у мяне няма ні кашулі, ні сукенкі з вышыўкай, — са здзіўленнем успрыняла вестку пра моду на вышыванне Надзея Мікалаеўна. — А я б лёгка апранула. Чаму не?

Калі вышыванкі «Дольчэ і Габана» звычайна беларусцы не па кішэнай моды, трэба апранацца ў вышываныя кашулі і спадніцы.

— Вышыць і так хадзіць? Ну не! Людзі мяне засмяюць, — Аляксандра Аляксееўна мае на ўвазе, што модныя павеічы яшчэ не закруцілі беларускую правінцыю. — Усе паліца, што я — састарэлы чалавек. Хаця я вітаю, што ўсё натуральнае вяртаецца ў моду. Я і сама мерка-

з душой — яна нібыта гаворыць для цябе.

Ці будзе моладзь захапляцца вышываннем? На гэтае пытанне чэрыкаўская майстрыха пакуль не гатовая адказаць станова. Яе ўнучка цягнуцца да пяльцаў, але...

— Дзецяма цяпер больш падабаюцца камп'ютары, — кажа галавою баба Шура. — Але калі ў моды і ў нас увядуць вышыванья рэчы, то цягнуцца будзе.

### БАБУЛІ У «ГЛЯНЦЫ»

— Я з задавальненнем напіса вышытую кашулю, ды і кайстру таксама: мне падабаюцца такія рэчы, — гаворыць дырэктар цэнтра клубнай сістэмы Чэрыкаўскага раёна Алена Кударская. — Гэта прыгожае і нібыта жывое, якое мяняе сталевае чалавек да свету і сябе ў ім.

Алена збірае старыя і новыя вышыўкі: адны засталіся ад маці і бабулі, іншыя дораць для клубнай калекцыі вышывалычыцы раёна. Верагодна, што пад уплывам мамы пачала вышываць крыжыкам дачка.

— Я вельмі люблю наш нацыянальны касцюм, наш чэрыкаўскі строй, — кажа жанчына. — Часта апранаю на працы, для культурных мерапрыемстваў. А вось у паўсядзённым жыцці... Ну, трэба ўсё ж дачэць замовіць і паспрабаваць, калі ўжо мода вярнулася.

Вышыванкі — гэта нешта старажытнае і сучаснае адначасова. Бабуліны падушкі і абрусі перайшлі на глянцавыя стаянкі. Крыўдзанае слова «калгаснае» не пасуе да



Творы італьянскіх дызайнераў уразілі модніц усяго свету.

калекцыі прызнаных мадэльераў. Спачатку пераможным шэсцем цераз моду прайшлі карункі, а ўжо цяпер гламурныя прыгажуні хваляцца вышыванымі сукенкамі.

Вядома, вышыванне крыжыкам і гладдзю — не выключна наша беларуская «ноу-хаў». Але, напэўна, сучаснай тэндэнцыі зацікавацца і беларускія мадэльеры, да якіх чэрыкаўскім майстрыхам вышываннем (як і іншым з раёнаў і гарадоў нашай краіны) усё ж бліжэй, чым да італьянскага Мілана.

Ілона ІВАНОВА.

Чэрыкаўскі раён. Фота аўтара, ілюстрацыі з модных сайтаў.

\* Haute couture — фр., высокая мода.

### АЎТАРСКІ-14



Сцяпан Андрэй МІХАЙЛАЎ.

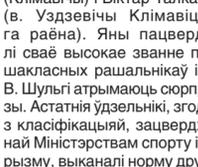
### ШАШКІ

Пад рэдакцыяй міжнароднага арбітра Мікалая ГРУШЭЎСКАГА

паведных спартыўных разрадаў па шашках.

«Камбінацыі былі вострымі, некаторыя заканчваліся цікавымі эцюднымі заканчэннямі, — піша В.Талкачоў. — Асабліва спадабалася заданне № 23 — вельмі складанае. Жадаю Віктару Шульгу моцнага здароўя і далейшых творчых поспехаў!»

«ПАГОДА Ў ДОМЕ-2012» Конкурс пад такой назвай працягваем чарговым заданнем у якіх патрабуецца знайсці выйгрышныя камбінацыі белых:



№ 9/6. **Белыя:** b4, b6, d2, d6, f4 (5). **Чорныя:** c3, d8, h4, h6 (4).

У ім устаноўлены норма першага разрады і прызы калектыву Свіслацкага прадпрыемства жыллёва-камунальнай гаспадаркі.

Па-за конкурсам пашукайце перамогу белых і ў наступных пазіцыях: 9. **Белыя:** e5, e7, h4, дамки f4, f8 (5). **Чорныя:** g7, h6, дамки a1, b4, f2 (5). 10. **Белыя:** c5, g5, h7, дамка f6 (5). **Чорныя:** a2, e3, h8, дамка c7 (4).

Тым, хто справіцца з імі, будучы залічаным папярэдням заданні. Іх рашэнні суддзя ўлічыць і тады, калі ў конкурсных заданнях удзельнікі набяруць аднолькавую колькасць ачкоў.

Тэрмін для адказаў традыцыйны — два тыдні. Накіроўвайце іх на адрас: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».

РАШЭННІ «Захапленне вучонага» (І. Ананіч): d4, d6, f2, e3, f6, d6, g5, c7 (d6, e7) g3 (g7) h4 (d6) (e5, f6) fg5, f6, g5x.

«Пагода ў доме» і па-за конкурсам (М. Грушэўскі): № 9/3. E7 (b:b4A) d8, e7, h2x. A(f:b4) c1 (e3) h2, c7/b8x, № 5. G3 (h4) f2, b6, g5 (d6) b2 (e5) c3x і № 6. C7, c3, e7, b4, b6, c5, c5x.

не дарэмна. У ходзе правядзення агляду ў паўпрычэпе грузавага была знойдзена не паказаная ў суправаджальных документах буйная партыя кусачак, манікюрных інструментаў, радыёдэталаў. А заўважаны ў суправаджальных документах тавары перамяшчаліся ў значна большай колькасці, чым паказана ў афіцыйных паперках.

Незадэклараваныя тавары і тыя, што перавозіліся звыш нормы — звыш 1,5 мільёна адзінак коштам больш за 5,5 мільярда рублёў — канфіскаваныя.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«Абатрайся на цвёрдых, сумленных, хай непакорліва-самастойных, але непадушных».

Уладзімір Караткевіч (1930—1984), празаік, пэат, публіцыст.

«Абатрайся на цвёрдых, сумленных, хай непакорліва-самастойных, але непадушных».

### ДАТЫ Падзеі Людзі

### Сувесны дзень тэлебачання. Абвешчаны Генеральнай Асамблеяй ААН 17 снежня 1996 у азнаменаванне правядзення першага Сувеснага тэлевізійнага форуму, які адбыўся ў штаб-кватэры ААН 21 лістапада 1996 года.

1869 год — нарадзіўся (маёнтка Круплян, зараз Карэліцкі раён) Казімір Стаброўскі, жывапісец, педагог. Творчасць звязана з мастацкім жыццём Беларусі, Польшчы, Расіі. У 1887-1894 гадах вучыўся ў Пецярбургскай акадэміі мастацтваў. Пасля 1894 года жыў і працаваў на Гродзеншчыне. Удзельнічаў у мастацкіх выставах у Пецярбургу, Парыжы, Мюнхене, Венецыі. Заснавальнік і кіраўнік (1904-1909) Школы прыгожых мастацтваў у Варшаве. Стварыў кампазіцыі фантастычна-сымвалічнага характару, пейзажы, партрэты ў стылі мадэрн. Сярод работ: «Цішыня ў вёсцы», «Магамет у пустыні», «Белыя ночы» і іншыя. Памёр у 1929 годзе.

1831 год — у Ліёне як пратэст супраць паніжэння зарплаты рабочым шаўкаткачца фабрык успыхнула паўстанне, на чорным сцягу якога красавалася лозунг, які стаў знакамітым: «Жыць працуючы або памёрці змагаючыся». Нацыянальная гвардыя адмовілася падаўляць беспарадкі, і праз пару дзён улада ў горадзе перайшла да паўстанцаў. Але праз дзесяць дзён у Ліён увайшлі 36000 салдат, і паўстанне было задушана без якога-небудзь супраціўлення. Выступленне Ліёнскіх ткачоў, гэтак жа, як першы нацыянальны пралетарыяцкі рух у Англіі (чартызм) і паўстанне сілезскіх ткачоў, азначала выхад рабочага класа на гістарычную арэну. Менавіта гэтыя выступленні паказалі, што класавая барацьба паміж пралетарыятам і буржуазіяй выступіла, паводле слоў Ф. Энгельса, «на першы план у гісторыі найбольш развітых краін Еўропы, па меры таго, як там развіваліся, з аднаго боку, буйная прамысловасць, а з другога — нядаўна заваяванае палітычнае панаванне буржуазіі». Ліёнскае паўстанне рабочых стала тым пунктам адліку, з якога пачалася гісторыя самастойнага рабочага руху.

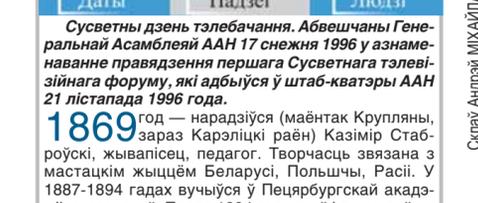
1957 год — нарадзіўся (вёска Карыніца Вілейскага раёна) Аляксандр Пятровіч Дуровіч, беларускі вучоны-эканаміст, доктар эканамічных навук (2001). Аўтар навуковых прац па тэарэтыка-метадалагічных праблемах маркетынгу, фарміравання нацыянальнай мадэлі ўстойлівага развіцця турызму ў Беларусі.

Было сказана

Уладзімір Караткевіч (1930—1984), празаік, пэат, публіцыст.

«Абатрайся на цвёрдых, сумленных, хай непакорліва-самастойных, але непадушных».

### ГЕАМАГНІТНЫЯ УЗРУШЭННІ



ВАРШАВА +5...+7°C КІЕЎ +4...+6°C РЫГА 0...+2°C

ВІЛЬНЮС -1...+1°C МАСКВА +1...+3°C С.ПЕЦЯРБУРГ +1...+3°C

ГРОДНА 0...+2°C МІНСК 0...+2°C МАГІЛЕЎ 0...+2°C

БРЭСТ +1...+3°C ГОМЕЛЬ 0...+2°C

ВІЦЕБСК +1...+3°C

ГРОДНА 756мм рт.ст. +1...+3°C

МІНСК 751мм рт.ст. 0...+2°C

МАГІЛЕЎ 758мм рт.ст. 0...+2°C

БРЭСТ 757мм рт.ст. +1...+3°C

ГОМЕЛЬ 761мм рт.ст. 0...+2°C

ВІЦЕБСК 757мм рт.ст. +1...+3°C

### СВАБОДА ПРАСЯ

СВАБОДА ПРАСЯ